

naša luč

1991
november
9

iz naših korenin

čevljarji

*En šuštar je prišel
iz vnanjih dežel,
kopita prinesel,
je šivat' začel . . .*

● Čevljarji so bili na Slovenskem že **pred stoletji**, v Škofji Loki na primer že v 15. stoletju, precej številni in so že tedaj ustanovili svoj ceh. Čevljarstvo se je pa razvijalo tudi na podeželju, npr. v Žireh, v Turnišču, Cerknici, na Mirnu pri Gorici.

● Naše najbolj „čevljarско“ mesto je **Tržič**. Čevljarska obrt je bila tu že v preteklem stoletju najbolj razširjena. Čevljarji so se združili v ceh in si izbrali za zaščitnika sv. Krišpina. Čevljarska delavnica je bila skoraj pri vsaki hiši. Orodje je imel čevljar na nizki mizi, pri kateri je sedel na trinožnem stolcu. Na steni je visela ura in slika sv. Krišpi-

na, skoraj obvezno pa tudi kletka s ptičkom, ki je čevljarju krajšal čas. Svetili so si s petrolejkami.

● **Mojster** je imel prvo besedo, **pomočniki** so že lahko kadili pipo, **vajenci** pa so morali opravljati najrazličnejša dela v delavnici, mojstrom stanovanju ali v hlevu.

● **Usnje** so dobivali čevljarji v Tržiču, kjer so bile usnjarne in strojarne, ali pri drugih gorenjskih usnjarjih ali na semnjih.

● Tržiški mojstri so hodili s pomočniki in vajenci **po domovih** daleč naokrog, kjer so izdelovali in popravljali čevlje za cele družine. Rekli so, da gredo „na štero“. Med delom so pripovedovali novice, zanimivosti in šale. Na podeželju je bila moda, da so naredili čevljarji ženam in dekletom take čevlje, da so pri hoji čimbolj škripali. Nosili so pa tudi že gotove čevlje iz kraja v kraj tako, da so si več parov oprtali na rame. Naše čevlje so poznali tudi zunaj meja sedanje Slovenije.

● Navadni kmečki čevlji so se imenovali čevlji „na kveder“ ali čevlji „na ostavo“, visoki čevlji in škornji so se na Dolenjskem in Štajerskem imenovali „črevlji“, zgornji deli škornjev „štibale“, visoki ženski čevlji v vzhodni Sloveniji pa „čizmi“.

● Konec prejšnjega stoletja je tudi v **Mirnu pri Gorici** doseglo čevljarstvo velik obseg. Na to je vplival razvoj usnjarstva v Vipavi in dobro tržišče v Gorici, Vipavski dolini, Istri in Dalmaciji. V začetku tega stoletja so tam organizirali tudi svojo zadrugo.

● V čevljarско stroko je spadalo tudi **copatarstvo**, to je izdelovanje copat za domačo rabo. Klobučevinaste copate so izdelovali v gorenjskih krajih, najbolj znano copatarsko središče pa je bilo ljubljansko Krakovo. Copate so tam izdelovale ženske: poleti so se ukvarjale z vrtnarstvom in vrtičkarstvom, pozimi pa s copatarstvom.

● Tudi **coklarstvo** so poznali naši predniki. Pravzaprav so bile cikle naša najstarejša obuvala. Najdlje so se cikle ohranile na Go-

renjskem, Pohorju, Kozjaku in na Koroškem. Čeprav so cikle izdelovali doma, je bilo to opravilo pravih obrtnikov. Najbolj značilne so bile cikle v celoti izdelane iz lesa: stopalo iz bolj trdega, zgornji del pa spleten iz viter mehkejšega lesa.

● Izdelovanje cikel je bilo močno **razvito** na Pohorju. V Beli krajini so bile v celoti izdelane iz lesa in zelo podobne holandskim. Na Kočevskem so jih pritrjevali na noge z lipovim ličjem ali z drobnimi vitrami. V širši okolici Kranja so jih uporabljali za delo pri živini, v hlevu.

*po Janez Bogataj:
DOMAČE OBRTI
NA SLOVENSKEM*

ČEVELJ

Vem, kje ga čevelj žuli.
(= Poznam njegove težave ali napake.) — Ne bo mu treba čevljev trgati po hribih. (= Živeti v hribih.) — Nisem vreden, da mu čevelj zavežem. (= On je veliko več vreden od mene.) — Ne, vode pa ne bom pil, voda še za v čevlje ni dobra. (= Voda mi kot pijača ne prija.) — Brez muje se še čevelj ne obuže. (= Brez truda ni pričakovati uspeha.)

COPATA

Žena ima moža pod copato. (= Mu ukazuje.) — V službi so se ga bali, doma pa je bil copata. (= Mož, ki se v vsem podreja ženi.)

COKLA

Ti si mu za coklo. — Cokla napredka. (= Ovira.)

*NASLOVNA FOTOGRAFIJA:
Kraška hiša v Divači.
(Mirko Kambič)*

slovenska zastava, slovenski denar, slovenski potni listi

Osamosvojitev Slovenije počasi in trdno napreduje. Drug za drugim nastajajo in se uveljavljajo znaki slovenske neodvisnosti. Potem ko smo že ob oklicu samostojne Slovenije, 26. junija, dobili novo slovensko tribarvnico, smo sedaj po koncu trimesečnega moratorija dobili tudi slovenska plačilna sredstva in slovenske potne liste.

● Da je postala vsiljena zastava z rdečo zvezdo za vse demokratične Slovence že prava mōra, je več kot razumljivo: pod rdečo zvezdo smo pač doživljali težke čase. Že zdavnaj so hoteli slovenski poslanci zvezdo vreči na smetišče zgodovine, pa so drugi poslanci, zlasti prenoviteljski, to je (bivši) komunisti, to preprečevali. Končno je le zmagala pamet.

● Takoj po koncu moratorija, ki so nam ga naložili zastopniki evropske dvanajsterice in ki smo se ga Slovenci kot edini v bivši Jugoslaviji držali, kot nam je priznala mednarodna javnost, je vlada zamenjala jugoslovanske dinarje za slovenske tolarje. Za sedaj so sicer v veljavi namesto denarja boni, po pol leta bomo pa dobili pravi slovenski denar. S tem je vlada ubranila naše gospodarstvo pred inflacijo, ki v bivši Jugoslaviji skokoma narašča. Jugoslovanska armada namreč tiska dinarje po tekočem traku, ne da bi imela zanje kritje v zlatu ali devizah.

● Na voljo so že tudi slovenski potni listi. Ti bodo sicer polno smiselni šele takrat, ko bo Slovenija od mednarodnega sveta priznana kot samostojna republika, vendar je že sedaj mogoče potovati s slovenskim potnim listom v vrsto evropskih držav.

Težko čakamo še na štiri stvari:

- na zakona o denacionalizaciji in lastninjenju — z njima bo uvedeno tržno gospodarstvo in bo rdečim direktorjem onemogočeno še nadaljnje ropanje slovenskega premoženja,
- na novo ustavo in
- na mednarodno priznanje samostojne Slovenije. Upamo, da tudi do vsega tega ni več daleč.

Izdajatelj in lastnik: Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov, diaconov in pastoralnih sodelavcev v Evropi. Založnik: Mohorjeva družba v Celovcu.

Odgovorni urednik: Jože Drolc, Parkgatan 14, 41138 Göteborg.
Tisk: Tiskarna Družbe sv. Mohorja, 9020 Celovec, Viktringer Ring 26.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
Viktringer Ring 26,
A-9020 Klagenfurt
Austria

NAROČNINA
(v valuti zadevne dežele):
Avstrija 170 šil.
Anglija 8,50 fun.

Belgija	550 fran.
Francija	80 fran.
Italija	18.000 lir
Nizozemska ..	26 gld.
Nemčija	25 mark
Švica	23 franc.
Švedska	80 kron
Avstralija	14 dol.
Kanada	17 dol.
ZDA	13,50 dol.

Razlika v cenah je zaradi neenake poštne v posameznih državah in različnih deviznih preračunavanj.

Naročnike sprejemajo poverjeniki in uprava NAŠE LUČI.

PRINTED IN AUSTRIA.

Naročnino lahko plačate tudi na poštni čekovni račun (Österreichische Postsparkasse) števil. 9.564.255

pismo iz don Kamilovega mlina

božja dekla smrt

Zadnje mesece vsajk dan z grozo poslušamo poročila in gledamo pretresljive slike razdejanja in uničenja na Hrvaškem. Število mrtvih raste, ranjene komaj še preštevajo, prav tako begunce, ki beže, potem ko so vse izgubili. Pretresljive slike „jugoslovanske“ vsakdanjosti. Človek ne more verjeti, da smo sredi 21. stoletja in sredi Evrope ter si lahko privoščimo to nečloveško, surovo vojno.

Nekdo je vse to dogajanje pospremil z besedami: „Vsa strategija napadalcev je v tem: naselja zravnati z zemljo, ljudi pobiti ali pa prestrašiti in pregnati. „Srbsko“ Hrvaško očistiti Hrvatov in njihovih simbolov (cerkva).“

V oklepaj postavljena beseda „cerkva“ pove veliko. Srbom ne gre samo za pridobitev ozemlja, gre tudi za ohranitev boljše vizma, brezboštva, zato uničujejo tudi cerkve. Do sedaj so jih že šestdeset!

Ker vodi to vojno komunist, ki ga zanima samo oblast in je zanj še vedno največji sovražnik Cerkev (končno pa Bog), si lahko privošči takšno surovost. „Žrtve morajo biti!“ (Kako nekam znano nam zvenijo te besede!) Glavno je doseči cilj, ki si

ga je zastavil. Koliko ljudi zato zgubi življenje, ni pomembno.

Tem napadalcem smrt sploh ni bi božja dekla, ampak samo nujnost, ker je vendar samoposebi razumljivo, da v vojni brez človeških žrtev ne gre. Po mnenju generala Adžića so mrtvi samo „oblanci“, ki padajo pri oblikovanju izdelka. Če človek to ve, potem mu postaja bolj razumljivo, zakaj takšne strahote.

Miselnosti, da se lahko iz smrti norčujemo, je zapadel tudi karikaturist pri ljubljanskem Delu. „Pobožna želja“ je naslovil svojo karikaturu, na kateri smrt koplje jamo, v katero padajo tanki in letala, ona, smrt, pa govori: „Upam, da mi bodo to vsaj šteli v pokojnino, tako kot poklicnim vojakom.“ S to karikaturu je hotel biti duhovit, v resnici pa je povedal, da mu smrt in posmrtnost nič ne pomeni. Tako mu je žaloigra vojnih žrtev le priložnost za smešenje najodločilnejše ure našega življenja.

Norčevanje iz smrti je skrajno brezsrčno, posebno za vse tiste, ki so zaradi nje prizadeti. Že ob navadni smrti je človek pretresen in ostane brez besed, koliko bolj ob padlih v vojni, ker vemo, da je to čisto navadno ubijanje nedolžnih ljudi samo za doseg oblasti.

Smrt radi postavljamo v kot. Za nas smrt ni božja dekla, kot je bila za sv. Franciška, ampak temna sila, ki nam vzame življenje in nam prekriža nadaljnje načrte. Bolnike pošljemo v bolnišnico, naj tam umrjejo, doma ni zanje ne prostora ne časa ne volje, da bi se ob njihovem odhajanju tudi sami pripravili na uro svoje prihodnje ločitve. Pri starih ljudeh in težkih bolnikih, ja, tam je smrt nadvse dobrodošla, velikokrat tudi zanje same, nikakor pa nam ni prav, da bi posegala v mlajša življenja. Vedno znova se sprašujemo, kako more Bog dopustiti umiranje tako mladih ljudi.

Zlepa se ne sprašujemo o smislu

smrti, o odločilnem srečanju z Bogom, ko nam bo smrt pretrgala življenjsko nit. Kar ne posreči se nam uvideti, da je naše življenje samoopotovanje k Bogu, da ta solzna dolina ni naše trajno prebivališče. Dekla smrt, ki tiho in pridno vihti koso, nas hoče strezniti in opozoriti na zadnjo resnico našega bivanja.

kako ga je imela družina rada!

Družinski poglavar si je zelo želel, da bi odšel v samostan, a je bil prepričan, da ga ima njegova družina preveč rada, da bi ga pustila oditi.

„Ne verjamem,“ mu je odgovoril modrijan. In razodel mu je skrivnost, kako se lahko naredi mrtvega.

Naslednji dan je bil mož po vsem zunanem videzu mrtev. Hiša je bila polna tarnanja in joka njegovih domačih.

Potem se je pojavil modrijan in žalujoči družini rekel, da lahko moža spet spravi v življenje, če bi hotel kdo drug umreti namesto njega. Ali se kdo sam javi?

Na presenečenje „umrlega“ je vsak član družine začel naštevati razloge, zakaj mora ostati pri življenju. Njegova žena je povzela občutke vseh z besedami: „Pravzaprav ni potrebno, da bi kdo prevzel njegovo mesto. Shajali bomo brez njega.“

De Mello

Sveda se nam ta resnica ne zdi nič kaj vesela, nič kaj sprejemljiva. Čeprav se nam s soočenjem z vojno resnica o smrti močneje zarisuje v dušo, se tolažimo: saj se to ne dogaja pri nas, nas neposredno ne zadeva. Gorje tistim, ki so tej nevarnosti izpostavljeni, mi smo k sreči na varnem. Kako preprosto potisnemo misel na konec našega življenja v daljno prihodnost.

Tudi ko bi ne bilo vojne v naši bližini, nas mesec november opominja, da ne moremo iti brezbrizno mimo dekle smrti. Tudi mi se bomo nekoč srečali z njo. Bog nas bo poklical predse in k sebi. Praznik Vseh svetnikov nam razodeva skrivnost smrti: Bog nas hoče sprejeti za vso večnost v srečno bivanje s svetniki.

S svetniki? Ne, svetost je umetnost nekaterih čisto posebej izbranih, z njimi nimamo nobenih opravkov. Saj ti ljudje sploh niso znali živeti, kar naprej so bili na kolenih, sklepali roke

k molitvi in bili zamaknjeni v Boga. Svetništvo je luksuz izbrancev. Ne, beseda „svetnik“ nam ne leži. V njej je nekaj, kar ni čisto vsakdanje. Svetost diši po božjem, to je po tistem, o čemer ne morem sam prav nič

o smrti samo 0,2%!

**Prigodila se nam je čudna
dogodivščina: pozabili smo,
da moramo umreti.**

**To bodo ugotovili zgodovinarji,
ko bodo pregledovali
pisne vire naše dobe. Raziskovanje
kakšnih sto tisoč razprav iz zadnjih
dvajsetih let bo pokazalo, da se jih je
vprašanja smrti lotilo samo
dvesto — torej samo 0,2 %, vstevši
medicinske knjige.**

Pierre Chaunu

odločati. Svetost ne spada v naš vsakdan. Tako misli večina ljudi.

Apostol Pavel je bil drugačnega mnenja. Svojim faranom v maloazijsko mesto Efez je zapisal, naj živijo tako, kakor se spodobi za poklic, v katerega so poklicani. In pri tem je mislil na svetost.

Vsi ljudje smo poklicani k svetosti, kristjani še na poseben način, ker nam je to Bog bolj določno povedal kot drugim in ker nam je dal za to potrebna sredstva. S krstom smo že postali božji, našo dušo je že napolnilo božje življenje. V nas se je večnost že začela, čeprav je na zunaj ni videti. Tempelj sv. Duha smo.

— — —
Zanimivo je, da se je v zadnjem času v Evropi tako poživila zavest za čisto okolje. Spoznali smo, da z nesmiselnim uničevanjem narave uničujemo tudi sebe. Zato ni vseeno, kako ravnamo s stvarmi, ampak jih moramo uporabljati tako, da s tem ne delamo škode in ohranjamo naravo neokrnjeno.

V duhovnem svetu smo okolje tudi umazali: s sovraštvom, tekmovanjem, surovim govorjenjem, preklinjanjem, nasiljem, nestrpnostjo . . . Zanimivo je, da takšno početje ne moti skoraj nikogar. In če kristjani ponavljamo, da je splav umor in da je sleherni umor zločin, potem smo zastareli in staromodni.

Kako naj postanemo svetniki, če živimo v umazanem okolju?

Vsak dan bi morali živeti v zavesti, da je treba graditi božje okolje: svet dobrote in pravice, resnice in svobode, spoštovanja in plemenitosti, veselja in prepričanja, da smo odrešeni in da nas čakajo nebesa.

Brez božje pomoči tega ne moremo storiti. Vsako jutro se darujmo Bogu: naj bodo vse naše misli, besede in dejanja njemu v čast in nam v posvečenje. Tako se ves naš dan — razen greha — spremeni v molitev.

Vaš don Kamilo

Na rožnovensko nedeljo se je zbralo k maši in spominski slovesnosti za pobite žrtve komunizma na Rogu več kot 8000 ljudi.

in ne vpelji nas v skušnjava

Pravzaprav je tale očenaševa prošnja malo čudna. Kako naj bi nas Bog zapeljeval v skušnjava, saj je skušnjava vendarle vaba v greh. Bog, ki je sama svetost in po svojem bistvu sovraži sleherni greh, sploh v greh ne more zapeljevati: to bi bilo nekaj slabega, v Bogu pa ni in ne more biti nič slabega.

Pojdimo lepo po vrsti.

Najprej premislimo, kaj sploh je skušnjava.

skušnjava

Skušnjava je poskusiti nekoga zapeljati v greh. Človeku se predstavi nekaj, kar mu je všeč, kar pa Bog prepoveduje; tisto nekaj ga poskuša potem pripraviti, da bi vanj pristal.

Nihče ni varen pred skušnjavami, ker nihče ne more ubežati njihovim vzrokom. Le pri Jezusu je bila notranja skušnjava nemogoča (nikdar ni mogel niti hoteti vanjo privoliti), o tem, da ga

je skušal hudič v puščavi — šlo je torej za zunanje skušnjave — nam pa poroča sveto pismo. Marijo je Bog skušnjav posebej obvaroval.

Kot vzroke skušnjav naštevajo bogoslovni strokovnjaki tri: poželenje, svet in hudič.

- **Poželenje.** To je teženje človeka v čutne dobrine, nasprotno npravemu redu. To teženje je v človeku, a samo po sebi ni greh, je pa močan vir grehov, ker človeka vleče vanje. Poželenje je sploh glavni vir skušnjav. Apostol Janez navede tri vrste skušnjav: poželenje oči (= pehanje za snovnimi dobrinami), poželenje mesa (= seks) in napuh življenja (= gon za častmi in oblastjo).

- **Svet.** Svet prikazuje človeku stvari, ki jih Bog prepoveduje, in ga vabi, naj se jih oklene. Svet so pa tudi ljudje, ki z govorjeno in pisano besedo, s prizori in dejanji sejejo med človeštvo evangeliju nasprotna načela.

- **Hudič.** Da hudič ljudi skuša, je v svetem pismu jasno povedano. Apostol Peter naroča: „Trezni bodite in čujte! Vaš sovražnik hudič hodi okrog kakor rjoveč lev in išče, koga bi požrl.“ Hudič slika v človekove čute predstave, ki ga vabijo v greh; tolaži ga z utvarami, češ da je smrt še daleč; prepričuje ga, da je treba strasti izživeti; da se grehi zlahka odpustijo; da človek ne more živeti brez uživanja . . . ; meša pa tudi ljudi z neutemeljenimi strahovi (da je nekaj greh, kar ni), s sovražnimi in

nečistimi mislimi, obupom, nepravim ozirom na ljudi ipd.

Kaj pa Bog? Ali tudi on lahko skuša? To je bil naš začetni pomislek ob prošnji „ne vpelji nas v skušnjava“. Bog nikogar ne zavaja v greh in ga sploh ne more zavajati. Zato Boga ni mogoče šteti med vzroke skušnjav. Bog lahko človeka le preskuša, ne pa zapeljuje: preskušnje pa le dopušča, a ne prek človekovih moči, in zna tudi skušnjave obrniti človeku v prid.

upor proti skušnjavam

Jasno je, da ne svet ne hudič ne bi mogla človeka skušati, ko ne bi prek čutov zbujala poželjivosti. *Edini vir skušnjav je končno poželjivost.* To je slepa sila v nas, ki se hoče udeležati posebno v treh smereh: v pretiranem iskanju snovnih dobrin, spolnih užitkov in časti.

Ko človek opazi skušnjava, *se ji mora upreti*, bodisi ne naravnost, to je, da kaj

25.000 dni tvojih in mojih dni

Ne, nismo postali večni. Tudi v dobi tehnoloških čudes ne.

Naj te ne prevarajo pobilski barvnih lučk elektronskih mehanizmov. Ne zanašaj se na „zmagoslavja“ medicine. Malo ali nič se ni spremenilo

drugega počne, kar ga bo raztreslo in s tem od skušnjave odvrnilo, ali pa naravnost, to je, da naredi skušnjava nasprotno dejanje. Če gre npr. za skušnjava, da bi nekdo premišljeval napake nekega znanca, lahko to skušnjava zavrne tako, da začne brati kaj zanimivega, ali pa tako, da začne premišljevali o dobrih platih tega znanca. Posebno skušnjave

proti veri in čistosti je laže premagati s tem, da se zaposlimo s čim drugim.

in ne vpelji nas

Po vsem tem je precej jasno, da s prošnjo v očenašu „in ne vpelji nas v skušnjava“ prosimo Boga, naj nas skušnjav obvaruje, če jih pa že dopusti, naj nam da dovolj moči, da jih bomo premagovali, in jih obrne v prid naši duhovni rasti.

Pri marsikaterem svetniku beremo, kako strahovite skušnjave je imel, npr. proti veri, proti upanju ali proti čistosti. Doživljali so nekakšen stalen pekel. A proti koncu življenja je prišel sleherni od njih do spoznanja, kakšen blagoslov so dejansko bile zanj skušnjave — prav z bojem proti njim se je vedno bolj notranje očiščeval, poglobljal in zorel v svetništvo.

„Bog nikogar ne skuša prek njegovih moči,“ je zapisal apostol Pavel. Naj bi bila naša prošnja k Bogu ta, da bi dopuščal v našem življenju toliko skušnjav, kolikor jih z njegovo pomočjo lahko premagamo, in naj nam bodo ti boji končno v blagoslov.

v petindvajsetih stoletjih, odkar je psalmist zapele: „Doba naših let je sedemdeset let, če smo krepki, osemdeset. Hitro minevajo in mi izginemo.“

Statistika kaže, da lahko računamo na vsega skupaj 25 tisoč dni, ta in oni pa za nekaj tisoč dni več. Za temi dnevi drugih ne bo več. Za nikogar. Tudi zame in zate bo hitro večer.

Messori

čemu živim?

Baje je stal na nekem grobu tale napis: TU POČIVA NEKDO, KI JE ODŠEL S SVETA, NE DA BI SPOLOH VEDEL, ZAKAJ JE NANJ PRIŠEL.

Da ne bo tudi na mojem grobu stal ta napis, se sprašujem: Kaj je namen mojega življenja?

Večina ljudi rešuje dan za dnem vsakodnevne težave in živi glede osnovnega vprašanja o tem, kakšen je sploh smisel življenja, takorekoč „tja v tri dni“.

In vendar je človeštvo glede maločesa tako soglasno kakor glede odgovora na to vprašanje. Ljudi spoštujemo zaradi njihovega poštenja, plemenitosti, dobrote. To je jedro njihove osebnosti, ne pa morda njihova učenost, umetniški talenti, uspešnost, mladost, zdravje ali lepota.

Francoski mislec in pisatelj Rousseau je zapisal o svojem rojaku matematiku in astronomu Laplaceu tole sodbo: „Žal je bil ta nepreksosljivi znanstvenik: velik malopridnež.“ Kako drugače bi bilo brati, ko bi namesto gornje sodbe Rousseau o njem lahko zapisal: „Žal pa temu plemenitemu človeku ni uspelo, da bi postal velik znanstvenik.“ Precej večje spoštovanje bi se nam vzbudilo do njega!

Naša edina naloga na zemlji je, da bi postali čim boljši ljudje. Vse drugo, kar počnemo, mora biti podrejeno tej dolžnosti in v službi le-te. Človekova dejanja se tehtajo po tem, ali delajo človeka boljše-ga ali pa slabšega.

poslanim v slovensko podzemlje

Petnajst metrov globoko **Brezarjevo brezno** pod Toškim čelom, neda-leč od Glinic in le streljaj od Ljubljane, je postalo takoj po vojni eno od množičnih grobišč, kamor so partijski krvniki pošiljali svoje žrtve iz Škofovih zavodov. Vanj so zmetali ranjence, pa tudi cele družine z otroki vred. Ker ni iz njega nihče pobegnil, vemo o njem komaj kaj. Brezno so zabetonirali, a betonska plošča ni zdržala pritiska razpadajočih trupel in nemški ujetniki so trupla prenesli v bližnjo Kucjo dolino.

Na letošnjo zadnjo septembrsko nedeljo se je ob breznu zbrala velika množica in nato v pogrebem sprevodu odšla v Kucjo dolino, kjer je šentviški dekan blagoslovil grobove žrtev partijskega terorja. Na bližnjem travniku je sledila komemoracija in pogrebna maša.

— — —
Na rožnovensko nedeljo, 6. oktobra, se je zbralo k spominskemu žal-nemu slavlju na Rogu 8000 ljudi. Tu

leži na tisoče slovenskih domobrancev, pa tudi civilistov in Hrvatov. Mašo, ki je bila tik ob grobišču pod Krenom, je vodil ljubljanski nadškof, so-maševalo je 35 duhovnikov. Vsa množica je skupaj molila in pela, lepo je pel tudi cerkveni pevski zbor iz Šentjerneja. Komemoracija po maši se je začela z arhivskim posnetkom pesmi Oj, Doberdob, slovenskih fantov grobl, ki jo je med vojno posnel domobranski pevski zbor.

Nadškof je med drugim rekel: „Kot v jeseni zorijo sadovi, tako tudi mi doživljamo zorenje dolgih let, zorenje tistega semena, ki je bilo med vojno in po vojni vsejano v našo slovensko zemljo, zalito s krvjo, a tudi z močno in živo vero. Še se bomo vračali na ta kraj, na Teharje in na druge spominske kraje. Ne bomo pozabili svojih rajnih, ki so se žrtvovali za slovenski narod in za njegovo resnično svobodo.“

Umrlim za domovino je govoril dr. Tine Velikonja („Tako dokončno in nepopravljivo so izgubljeni, da jih ne morejo najti niti njihovi ubijalci. Danes dobivamo Slovenci svojo državo, pred našimi očmi se uresničuje to, za kar so se bojevali ti, ki ležijo v breznu pred nami.“).

o nekdanji moriji na tem kraju je razmišljal Pavle Kogej („Vsa povojna leta so bili domobranci po uradni verziji le kvizlingi, izdajalci in nemški hlapci. V resnici pa smo bili zavedni Slovenci in veliki domoljubi . . . Po-bitim življenja ne moremo vrniti, toda vrnimo jim dobro ime, kajti bili so nadvse pošteni ljudje. Sleherno nasprotno zatrjevanje je neresnično. Da se sme še kar naprej širiti neka-znovano, je za slovensko demokrati-jo velika sramota.“).

o „zmagovalcih“ in njih žrtvah, zakopanih v temo brezna in smrti, je govorila Marta Anžlovar („Vnebovpi-joč je ta zločin. Tema „zmagovalcev“ je zgledala na videz nepremagljivo stavbo njihovega peklenskega po-hlepa po oblasti. Marsikatero roko še niso oprane krvi, marsikdo še vedno nosi sovraštvo v svoji notranjosti.“).

Balantičeve pesmi je recitirala Marjana Klanšek,

zborovske pesmi je zapel šentjer-nejski zbor,

eno pesem pa Marjan Štefancič
— na rog ga je spremljal Jože Žitnik.

TEHARJE

13. oktobra se je zbralo skoraj 2000 ljudi k podružni cerkvi sv. Ane k maši, ki jo je daroval mariborski škof. Starodavna romarska cerkev bo odslej tudi spominska cerkev za žrtve partijskih pobojev na Teharjah in drugod po Sloveniji. V cerkev so vzdali spominsko ploščo z be-sedilom:

„V spomin tisočim žrtvam komu-nizma, ki so po končani vojni leta 1945 odhajali iz taborišča Teharje v mučeniško smrt. V dolino gorja pod sv. Ano so vstajenjski zvonovi prinašali edino upanje.“

„S tem dejanjem,“ je rekel škof, „odkrivamo in priznavamo skrivnost, ki je bila tu blizu zakopana petinštiri-

(dalje na strani 34)

6. oktobra na Rogu

Slovenija

Moja dežela.

na sploh

SAMOSTOJNA SLOVENIJA

7. oktobra popolnoči se je iztekel moratorij, ki je na Brionih zavezal Republiko Slovenijo, da zadrži uresničevanje osamosvojitvenih korakov. S tem sedaj lahko Slovenija pospešeno nadaljuje pot do samostojnosti in neodvisnosti: uvede svoj denar, zahteva od JA, da se do 18. oktobra umakne iz Slovenije, zadrži njeno oklepno in drugo vojaško tehniko v Sloveniji, dokler traja njen napad na Hrvaško oziroma do delitve premoženja.

SLOVENSKI DENAR — TOLAR

Slovenska skupščina je 7. oktobra sprejela zakon o denarni enoti Republike Slovenije. Slovenski denar se imenuje tolar, kratica zanj je SLT. V času do izdaje novih bankovcev in kovancev, kar bo čez pol leta, bodo plačili

no sredstvo boni. Dinar je bilo možno v razmerju 1:1 zamenjati v bone v vseh bankah, poštah in Službi družbenega knjigovodstva tri dni, dodatno pa še do konca oktobra (a s spremembnim menjalnim razmerjem). Zamenjati je bilo mogoče dinarske vsote do 20.000 din, do 50.000 jih je bilo možno vpisati v hranilno knjižico, pri vsotah nad 50.000 din je pa banka ugotavljala izvor dinarjev. S tem se je zavarovala pred vdorom dinarjev iz ostale Jugoslavije in dodatno inflacijo. Ob zamenjavi je nemška marka veljala 32 tolarjev.

Predlogov za ime slovenskega denarja je bilo več: klas, lipa, karant, zlat, cekin itd. V slovenski skupščini so se poslanci odločili za tolar. Ime prihaja od novca, ki je skovan v dolini (nemško Thal, Tal, odtod T/h/aler in v avstrijski ojevski izgovorjavi toler, torej dolinar). Gre namreč za dolino Joahimsthal, zdaj Jáchymov na češko-(vzhodno)nemški meji. V tamkajšnjih rudnikih oziroma topilnicah srebra so okrog leta 1520 začeli kovati srebrnike, goldinarje, ki so odtlej znani kot tolarji. Tudi ameriški dolar ima ime odtod.

V cerkvi na Blejskem otoku.

CENE RASTEJO

V septembru so se drobnoprodajne cene zvišale za 17%, s tem so se dvignile za 138% nad lanske septembrske in za 109% nad lanske decembrske cene.

HRVAŠKI BEGUNCI V SLOVENIJI

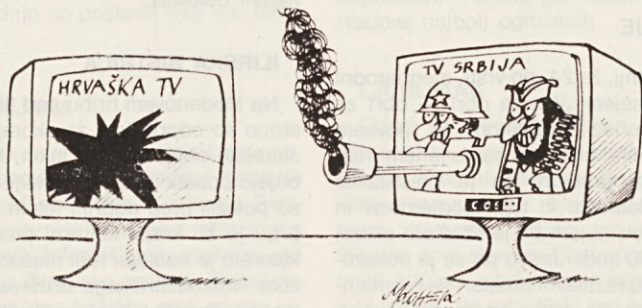
V Slovenijo se zateka čedalje več beguncev iz Hrvaške, kjer divja vojna. V prvi tretjini oktobra jih je bilo prijavljenih že 15.000, od tega v Ljubljani in Mariboru skoraj po 2000, nad tisoč pa še v Novem mestu in Kopru.

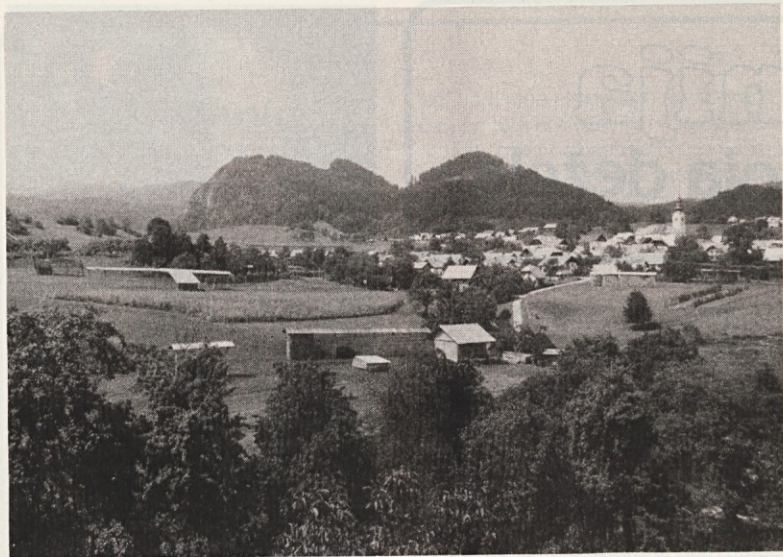
SLOVENSKI MISIJSKI KONGRES

Ob slovenskem misijonskem kongresu je bila vrsta prireditev. V ljubljanskih Križankah je bila postavljena misijonska razstava, v Stični se je na običajnem vsakoletnem srečanju mladih predstavilo tudi enajst slovenskih misijonarjev in misijonskih sester, ki opravljajo svoje poslanstvo na Madagaskarju, v Indoneziji, v Zambiji in drugod.

BREZPOSELNI

Brezposelnost mladih se v primerjavi s številom vseh nezaposlenih zadnje

Zgornje Gorje pri Bledu.

čase sicer rahlo zmanjšuje, vendar so številke vseeno vznemirljive. Septembra je bilo v Sloveniji 82.000 brezposelnih, od tega 40.500 mlajših od 26 let. Prvo zaposlitev išče kar 20.000 mladih. Število brezposelnih v Sloveniji znaša okrog 9% zaposlenega prebivalstva. V Italiji jih je 10%, v Avstriji 3%, v Švici 0,5%

SLOVENSKI OLIMPIJSKI ODBOR

Sredi oktobra so v Okrogli dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani podpisali slovensko olimpijsko listino, ki jo je pripravil iniciativni odbor Olimpijskega komiteja Slovenije. Ustanovitev nove Slovenske športne organizacije je bila nadvse slovesna zaradi navzočnosti številnih vrhunskih slovenskih športnikov in odličnih gostov. Slovenski oktet je zapel Prešeren-Premrlovo Zdravljico. Govoril je nekdanji odlični orodni telovadec na konju Miro Cerar, slovensko olimpijsko listino pa je prebrala olimpijka iz vrst alpskega smučanja Mateja Svet. V imenu vseh slovenskih športnikov sta jo podpisala starosta slovenskih športnikov telovadec Leon Štukelj in njegov uspešni naslednik Miro Cerar.

od tu in tam

BOGENŠPERK

V litijski občini so odprli in posvetili obnovljeno grajsko kapelo na Valvasorjevem gradu Bogenšperk. Malo kapelico je blagoslovil ljubljanski nadškof, ki je med drugim dejal, da moramo nekatere korenine slovenskega naroda, ki so se v preteklosti posušile, znova oživiti tako, da bomo spet rastle v povezanosti s svojimi predniki.

CELJE

Letošnji, že 24. po vrsti, mednarodni obrtni sejem „Vse za obrt — obrt za vse“ konec septembra je povsem uspel. Na bistveno razširjenem razstavnem prostoru se je predstavilo 1320 domačih in tujih podjetnikov in obrtnikov, sejem pa je obiskalo skoraj 230.000 ljudi. Jasno pa se je pokazalo, da so razstavnici prostori še premajhni in da bo treba vprihodnje iskati glede prostora novih rešitev.

FRAM

Na obronkih Pohorja, v naseljih nad Framom, so odprli deset novih oziroma obnovljenih zbiralnic mleka. Poleg številnih gostov se je slavnostnega odprtja udeležil tudi član predsedstva Republike Slovenije Ivan Oman. Na javni tribuni so govorili o tem, kako preživeti na območju, kjer število prebivalcev stalno nazaduje.

HRPELJE

Minister za šolstvo Vencelj je odprl novi prizidek hrpeljske osemletke v Brkinih. V njem je osem učilnic, večnamenski prostor in kuhinja. Novi prostori bodo šoli omogočili prehod na enozimski pouk in uvajanje sodobnih vzgojnoizobraževalnih metod. Gradnja prizidka in 1500 kvadratnih metrov velike telovadnice je trajala šestnajst mesecev, denar zanjo — 42 milijonov dinarjev — pa sta dali sezanska občina in Republika Slovenija.

IDRIJA

Praznovanja 90-letnice tukajšnje realke se je udeležilo več tisoč nekdanjih realčanov. Nekdanji maturanti so pripravili v idrijski Modri dvorani izvirno prireditev. Zbrane je pozdravil predsednik slovenske vlade Peterle. 35 nekdanjih maturantov, predstavnikov prav toliko generacij idrijskih dijakov, je nizalo utrinke iz življenja te šole. Prireditve so sklenili s svečavo, petjem zbora Ivan Rijavec in „maturantskim“ plesom. Idrijska realka je bila prva srednja šola na Slovenskem, ki je uvedla slovenščino kot učni jezik pri večini šolskih predmetov v vseh štirih letih nižje realke. 1926 je morala prenehati delovati.

ILIRSKA BISTRICA

Na Medenovem hribu nad Ilirsko Bistrico so odprli dom za skoraj dvesto starejših občanov, tudi takih, ki potrebujejo posebno nego. Temelje za dom so položili pred dobrim letom. Ob odprtju je bil krajši kulturni program, v katerem je nastopil tudi mešani pevski zbor ilirskobistriškega društva upokojencev. Zgradbo je blagoslovil koprski škof Piriš. Celotna naložba je stala

okrog sto milijonov tolarjev, katerih večji del je plačala republika Slovenija, ostalo pa občina. Dom stoji na izredno lepem kraju, ima okrog pet tisoč metrov uporabnih prostorov in prav toliko površine v okolici.

KOPER

Po zadnjih znanih podatkih je imela Italija na sto prebivalcev 33, Anglija 41, Španija pa 26 telefonskih priključkov. V šestih južnoprimorskih občinah jih je zdaj na sto prebivalcev 28, konec prihodnjega leta jih bo pa 34. V ta namen bodo do konca prihodnjega leta zgradili 50 objektov, predvsem telefonskih central. Doslej so kupili in začeli priključevati nove telefonske centrale v Kopru, Izoli in Luciji, naslednje mesece pa dobijo nove centrale Sežana, Ilirska Bistrica in Komen (vsaka bo imela 1200 priključkov), Žusterna (900) in Kozina (480). V piranski občini se bo število priključkov na sto občanov povečalo od 23 na 45. Nov telefonski priključek stane 32.920 tolarjev (= 1000 DEM), kar je tudi za evropske razmere drago. Sorazmerno poceni pa je uporaba telefona. Kljub šestkrat višji naročnini telefona in nekajkrat višji ceni telefoniranja ter zelo dragemu aparatu ljudje zelo kupujejo prenosne telefone, ki delujejo prek radijskih zvez. Ti so prej stali 14.200 DEM, zdaj pa stanejo 8000 DEM.

KRANJ

Mercatorjeva Oljaria v Britofu pri Kranju je ob 85-letnici odprla malo polnoma avtomatizirano hidroelektrarno in obrat KAT, v katerem bodo izdelovali tekoča pralna sredstva, pa tudi olje za verige na motornih žagah. Za to proizvodnjo so postavili tudi nov laboratorij.

LJUBLJANA

Titova cesta v Ljubljani se bo po novem imenovala: od Aškerčeve ceste do meje med občinama Center in Bežigrad (železniški nadvoz) Slovenska cesta; od železniškega nadvoza do križišča z Zasavsko cesto bo Dunajska cesta; od tega križišča proti severu pa Štajerska cesta. Tako je sklenila Skup-

Stara gorenjska hiša v vasi Poljščica pri Bledu.

ščina mesta Ljubljana. Dosedanja Slovenska cesta v Novih Jaršah se bo po želji tamkajšnjih stanovalcev imenovala Stara Slovenska cesta.

LJUBLJANA

Karitas zbira pomoč zelo uspešno prek trgovin. Akcija poteka nevsiljivo, tiho, skoraj brezimensko. Nad košarami ali kartonskimi škatlami ob blagajnah v petdesetih Mercatorjevih in Emoninih trgovinah so skomni napisi, da gre za zbirališče obstojne hrane in sanitarnih oziroma kozmetičnih sredstev za nesrečne hrvaške begunce, pravzaprav izgnance. V štirih dneh se je nabralo že za eno tono blaga. Ker je dela preveč, je vodstvo dobrodelne pomoči poverilo skladiščenje in dovoz župniščem. Pomoč gre naravnost na naslove najbolj ogroženih.

LJUBLJANA

Odprli so dve veliki digitalni telefonski centrali, ena je na sedežu PTT (Pošta, telegraf, telefon), druga pa v Cankarjevem domu. Digitalizacija pomeni predvsem boljšo kakovost in številne nove storitve. Centrali pomenita 26.400 novih telefonskih priključkov v Ljubljani. Do leta 1994 naj bi dobilo telefonske priključke še 25 tisoč na-

ročnikov, še letos bo pa takšnih srečnejev okrog sedem tisoč. V mestu Ljubljana je zdaj čez sto tisoč telefonskih naročnikov ali 30 na 100 prebivalcev, s polno izkoriščenostjo obeh central jih bo 38. Toliko jih ima Avstrija, manj pa Grčija, Belgija, Italija in Španija.

LJUTOMER

Tu so proslavili 120-letnico gasilskega društva, ki je med najstarejšimi v Sloveniji. Pripravili so dvodnevno slovesnost o pomenu gasilstva. Slavnostni govornik na osrednji prireditvi je bil član predsedstva Republike Slovenije Dušan Plut. Številnim zaslužnim gasilcem so tudi podelili priznanja.

LJUTOMER

Ob stoletnici smrti jezikoslovca Frana Miklošiča so njegovo rojstno hišo v Radomerščaku obnovili in v njej na novo uredili spominsko sobo. Dr. Toporišič je poimenoval Miklošiča za našega največjega jezikoslovca in za genialnega Slovenca, ki je z domačije v grapi v Radomerščaku kmalu začel pot od Ljutomera, Varaždina in Maribora do študija v Gradcu in na Dunaju. Tam je postal redni profesor slavistike, nekaj časa je bil dekan filozofske fakul-

Pri nebotičniku v Ljubljani.

šar, izdelovanje sodov, čebrov in grabelj, kuho žganja, delo kovačev in kuhanje oglja.

MARIBOR

Pri Vodnem stolpu v Lentu se je vršil splavarski krst, že sedmi po vrsti. Splav so v spremstvu ranc iz Dupleka in rešilnih čolnov 15 gasilskih društev pripeljali iz Koblerjevega zaliva, kjer so ga dan poprej sestavili dravski flosarski strokovnjaki.

MARIBOR

V Lentu so obrali štiristoletno trto, ki je najstarejša trta na svetu. Krstili so jo za „Mariborčanko“. Kmetijski minister Osterc, ki se je bratve udeležil, je obljubil, da bo Mariborčanka odslej ne samo simbol Maribora ampak vse Slovenije. Trta je rodila letos 67 kilogramov grozdja s stopnjo sladkorja 16,5. Na prireditvi je dobila mariborska županja od lanskega pridelka te trte deset steklenic vina, ker pomeni eno desetino — ta ji gre po pogodbi.

MARIBOR

Pred tukajšnjo Univerzitetno knjižnico so ob stoletnici njegove smrti in ob številni udeležbi posebno izobraženec odkrili spomenik velikemu slovenskemu jezikoslovcu Franu Miklošiču.

MARIBOR

Največja klasična vinska klet Srednje Evrope je Vinagova klet v Mariboru. Meri 20 tisoč kvadratnih metrov, njeni hodniki, ki so razporejeni pod samim mestnim središčem, pa merijo prek tri kilometre. Klet je ohranila več kot 800 hrastovih sodov za negovanje odličnih vrst podravskega vinorodnega okoliša. Letna pridelava Vinaga znaša 15 milijonov litrov, usmerjajo pa se vedno bolj v pridelave grozdja v lastnih vinogradih. Na mariborski Piramidi so obnovili vinograd, kjer raste kralj vin renski rizling, ki je pravi ponos Maribora. Nič manj pomemben ni obnovljen stolp iz leta 1955 na Lentu z vinoteko in sama vinska klet v središču mesta.

MENGEŠ

Poseben ponos Mengšanov je njihova 107 let stara godba, ena najstarej-

ših v Sloveniji, po kakovosti pa članica slovenske A-skupine. Lani je dobila skupaj s tukajšnjimi gasilci nov dom. Na letošnjo žegnansko nedeljo je godba v domači župnijski cerkvi med nedeljsko božjo službo zaigrala Hayd-novo mašo, prej je pa igrala tudi na velikonočni in telovski procesiji.

PODSREDA

Okrog deset let stari Spominski park Trebča so uredili prilagojeno evropskim meram varovanja naravne dediščine in dolgoročnemu razvojnemu konceptu celotnega Kozjanskega. Podsreda je z ohranjenostjo srednjeveške zasnove zaščiten kulturni spomenik, podobno njegova okolica: podsredski grad, ki ga pravkar obnavljajo, mlin in cerkev. Novo kulturno-informacijsko središče Spominskega parka Trebča v Podsredi obsega dva prenovljena objekta.

SEVNICA

Sevniško gostinsko podjetje je odprlo v Šmarju popolnoma prenovljeno gostilno Na križišču. Podjetje nudi toplo domačo hrano, med drugim tudi pet vrst rečnih in morskih rib. Prostor je primeren tudi za poslovna kosila.

VELENJE

V prvi polovici oktobra so tu priredili Pikin teden, namenjen prijateljem Pike Nogavičke, na katerem so se zvrstile različne prireditve za otroke: lutkovne predstave, razstave in kviz o Ostržku. Na Pikinem sejmu so si obiskovalci lahko ogledali živalski vrt, balon, klovna velikan, otroke je v fижakerju prevažal Rogačan, na odru so nastopale različne skupine, na voljo so bile palačinke velikanke, pečen kostanj in druge dobrote. Vrhunec tedna je bila Pikina parada, na kateri so nastopili junaki iz otroških knjig.

ZREČE

Zreške toplice je v desetih mesecih, kar obratujejo, obiskalo 100.000 ljudi, česar ni nihče pričakoval. Zaradi vojne pa, žal, ni bilo tujih gostov. Hotel Dobrava ob zdravilišču je bil poleti povsem zaseden z domačimi gosti.

tete in rektor dunajske univerze. Bil je tudi politično dejaven: zavzemal se je za zedinjeno Slovenijo in za slovensčino v šolah in uradih.

LOGARSKA DOLINA

Slovenski planinci so odprli prenovljeni Frischavfov dom na Okrešlju, ki velja za najbolj dostopno visokogorsko planinsko postojanko pri nas. Temeljito so tudi posodobili prostor z ležišči in higienske prostore doma.

LOGATEC

V Dolenjem Logatcu so odprli dom za ostarele. Obnovitvena dela je vodila logaška župnija. V domu bo prostora za deset ostarelih, ki jih bosta oskrbovali dve redovnici-medicinski sestri. Dom je sodobno opremljen. Za pomoč pri dviganju bolnikov je na voljo tudi majhno dvigalo. Dom bo za nujne primere povezan z logaškim zdravstvenim domom.

LOVRENC NA POHORJU

Lovrenčani so slovesno proslavili 900-letnico svojega kraja. Poleg drugega so na prireditvenem prostoru prikazali tudi domačo obrt: pletenje ko-

vrenje v slovenskem kotlu

SRBI USTVARJAJO NA HRVAŠKEM PEKEL

Osijek, Vukovar, Petrinja, Vinkovci... to so imena, ki označujejo pekel na zemlji. Ko se bodo vojne vihre polegle, bodo omenjena imena ostala zapisana v zgodovini civilizacije podobno kot Stalingrad, Berlin, Dresden... Jugosoldateski se je povsem zmešalo. Sedaj brez načrta brezglavo in povsem barbarsko tolče in ruši bolnice, šole, vrtce, cerkve. Največ žrtev je med civilnim prebivalstvom, število beguncev gre v stotisoče, število žrtev v tisoče.

Hrvaške obrambne sile so podobno kot pred časom v Sloveniji začele z blokado vojašnic: odklop elektrike, vode, plina, preprečevanje dovoza hrane. Rezultati so bili neverjetno hitri in učinkoviti. Doslej se je hrvaškim oblastem predalo že čez šestdeset vojašnic z nekaj tisoč vojaki in oficirji okupatorske vojske.

A je kljub temu še precej daleč do konca te grozotne morije sredi Evrope na koncu 20. stoletja. Omenjene poteze so bile edine, ki so preostale. Vsilili so jih surovost sovražnika, ki za nobeno ceno noče opustiti svojih osvajalskih nakan, jalovost haaških evropskih prizadevanj na eni ter čedalje večji gnev in pritisk hrvaškega prebivalstva na drugi strani.

Ob bombnih napadih na Zagreb, Varaždin, Šibenik, Zadar in Split Hrvat-

je nimajo več niti volje niti potrpljenja poslušati nekakšne nizozemske diplomate. Tudi mirovni sporazum, ki so ga ob prisotnosti lorda Carringtona podpisali v črnogorskem letovišču Igalo Tužman, Milošević in šef armade Kadijević, je strel v veter: Srbi z vojno nadaljujejo in vse je tako, kot je bilo prej, še mnogo, mnogo hujše. Balkan pozna samo smodnik.

NAŠ TEDNIK, Celovec, 20. 9. 91.

BARBARSTVO JUGOSRBSKE SOLDATESKE

Barbarstvo jugosrbske soldateske je doseglo svoj vrh, ko so črnogorski rezervisti, armada in četniki začeli z vsemi vrstami orožja tolči po starem delu Dubrovnika, biseru svetovne kulture. Pri tem pobijajo zgolj civilno prebivalstvo, uničujejo predvsem kulturne spomenike in cerkve in rušijo vse, kar dobijo na muho. Spor se odvija na treh ravneh: na nacionalni (Srbi-Hrvati), ideološko družbeni (komunizem-demokracija) in verski (pravoslavni-katoličani).

Pripadniki hrvaške narodne garde se junaško branijo v slavonskem Stalingradu, kot sedaj imenujejo Vukovar. Srbi so poslali tja v začetku oktobra nekaj deset tisoč vojakov. Armada je odkrito povedala, da bo uničevala predvsem civilno prebivalstvo.

INFLACIJA

Inflacija dinarja vrtoglavo narašča. Nemška marka je veljala te dni že 31 dinarjev. Nezaposlenih je vse več, pa tudi revščina je potrkala že skoraj na vsaka tretja slovenska vrata. Jugoslovanska armada se je poslužila starega nacističnega trika in v Beogradu pre-

vzela tiskarno ničvrednih dinarjev, s katerimi v Sloveniji kupuje, kar se kupiti da — od ozimnice, pohištva do deviz.

Kako preprečiti razvrednotenje pridenega dela slovenskih rok in zavarovati naše skromno gospodarstvo pred srbskim ropom in popolnim propadom? Že se tiska neke vrste slovenska valuta, ki naj bi zamenjala ničvredni inflacijski dinar. Gre za bone, ki bodo v prehodnem obdobju veljali kot plačilno sredstvo.

PETERLE NA OBISKU V ZDA

Šestdnevno potovanje slovenskega premiera Lojzeta Peterleta v Združene države Amerike so deloma plačali slovenski izseljenci. Bili so tudi njegovi prvi sogovorniki in veliki propagandisti samostojne in neodvisne Slovenije v Ameriki. Peterle je namreč predaval na dveh univerzah, v washingtonskem novinarskem klubu, imel je tri televizijske intervjuje in več pogovorov za vodilne ameriške časnike.

Po njegovih besedah je v Ameriki mogoče čutiti veliko obujenje slovenstva, izseljenci se bolj identificirajo s svojo prvotno domovino, pripadniki tretje generacije, ki so znali samo angleško, se ponovno učijo svojega „koreninskega“ jezika. Prav tako so Slovenci onkraj luže zbrali pomoč Sloveniji v znesku nad 500.000 dolarjev in se dogovorili, kako bodo pomagali našemu predstavništvu v Washingtonu.

Je pa Peterle nekako z obžalovanjem govoril o ameriškem priznanju Slovenije, ali kot se je pesniško izrazil: „Priznanje naše države je kot zrela hruška, le da je Američani nočejo prvi odtrgati.“

NAŠ TEDNIK, Celovec, 13. 9. 91.

Začasno slovensko plačilno sredstvo so boni.

Peterle o sedanjem položaju Slovenije

Republiški premier se je sestel s predsedniki občinskih izvršnih svetov in jim predstavil delo in namere slovenske vlade ob izteku moratorija.

Ponovil je nekaj dejstev: Za Slovenijo je moratorij nepreklicno konec. Bistvene odločitve glede nove monetarne ureditve so povezane z obilico vprašanj, od zaupanja ljudi, javnega dolga, plačilnega prometa, deviznega tečaja . . .

Pojasnil je, kako daleč smo pri političnem uveljavljanju Slovenije kot samostojne države. Razvoj gre nam v prid. Veliko držav in vodilnih državnikov nam priznava, da izpolnjujemo pogoje za samostojnost, vendar smo še vedno ujetniki Jugoslavije. Tujcem prodira v zavest, kaj se v resnici dogaja v Jugoslaviji in da je Slovenija pri vsem tem v posebnem položaju. Kar zadeva gospodarske odnose, si jih vlada prizadeva ohranjati in poglobljati. Od vsepovsod prihajajo zagotovila, da nas tuji na pri tem ne bo ovirala. V odnosu do preostale Jugoslavije so razmere slabše kot pred junijem, vendar vlada veliko stavi na pomoč haaških razsodnikov pri razčiščenju odnosov v Jugoslaviji.

V interesu Slovenije ni, da bi imela hermetično zaprto mejo s Hrvaško, da pa bo vsaj v začetku meja morala biti dokaj trdna. Vsaj toliko časa, dokler Hrvaška ne bo imela postavljenih enakih meja proti vzhodu.

DELO, Ljubljana, 5. 10. 91

končno v Mariboru spomenik Antonu Martinu Slomšku

Slomškovo ime je moralo biti štiri desetletja in pol v matični Sloveniji malodane zamolčevano. Bil je za narod sicer izredno pomemben mož, a za partijsko enoumje je imel nad seboj greh, da je bil škof, poleg tega pa še nasprotnik porajajočega se komunizma. Po pisanju ljubljanskega Dela ob odkritju spomenika naj bi bilo to odkritje „simbolični mejnik med iskanjem pozabljenе slovenske samobitnosti . . . Pravzaprav je Slomškov duh in nauk tudi eden od pomembnih tvorcev nove slovenske samozavedi, spodbujene k slovenski državnosti“.

Da je bil Slomšek velik slovenski škof, ni nobenega dvoma: prestavil je sedež lavantinske škofije iz Šentandraž na Koroškem v Maribor, s tem zakoličil slovensko severno narodno mejo in štajersko ubranil pred pomnemčevanjem, v Mariboru utemeljil slovensko šolstvo, zagovarjal in dokazoval slovenstvo z božjo voljo,

neutrudno nagovarjal Slovence, naj ostajajo Slovenci, svojemu narodu pisal knjige (Drobtinice, Blaže ino Nežica v nedeljski šoli), pomagal pri ustanavljanju Mohorjeve družbe v Celovcu, ki je Slovence s svojimi knjižnimi izdajami v stotisočih izvodih dobesedno izobrazila, neutrudno pesnil in pisal.

Po pozdravu mariborske županje je v imenu slovenske vlade spregovoril **minister Vencelj**, ki je izrazil priznanje slovenski Cerkvi, da je v svojih katakombah ohranjala Slomškov spomin in njegova dela. „Upamo in želimo,“ je rekel, „da so časi, ko so hoteli izbrisati iz spomina škofa Slomška, za nami, prav tako kot časi, ko ni bilo natisa njegovih del, in časi, ko so bili Slomškovi spisi izločeni iz šolskih in ljudskih knjižnic. V teh časih smo tiskali na metre drugačnih knjig in se oprijemali idej, ki so nas odtrgale od zdravih korenin naših prednikov in ki so globoko prizadele naš moralni in narodni čut.“ Dodal je, da se danes na razvalinah gospodarskega in moralnega opustošenja Slovencev Slomškova podoba še bolj sveti.

iz pogovora s predsednikom Peterletom

Predsednik slovenske vlade se je pogovarjal z ljubljanskim DELOM. Nekaj njegovih najbolj zanimivih odgovorov priobčujemo.

Zdaj smo v bistvu samostojni, čeprav vse sistemske stvari še niso urejene. Vladi se pogosto očita, da nima jasne razvojne koncepcije in strategije.

Glede nekaterih ključnih zadev v infrastrukturi ne potrebujemo nobene nove strategije. Potrebujemo cestni križ, ki ga je treba narediti. Ve se, kje te ceste potekajo, ve se, kaj je treba narediti. Ves čas smo pisali, da je treba znanje uporabiti, graditi na njem. Pintar (Emil Milan

Pintar, SDP, predsednik „vlade v senci“) uporabi vsak nastop, da opozori na to, vendar je tudi to jasno. Tega tudi ni treba še enkrat pisati, ampak uresničiti.

Na tem našem prepišnem terenu se bodo izredno razmahnile storitve, razmahnil se bo turizem. Vem, da bo treba nekaj v to vložiti. Naša dežela je neprimerljivo lepša od nekaterih drugih, ki so v turizmu zelo uspele, čeprav nimajo tako pestre pokrajinske ponudbe; prepričan sem, da bomo tu s primernim konceptom lahko ustvarili veliko novih delovnih mest in dohodka. Ljudem je treba samo dati možnost. Precej potujem po Sloveniji, vidim dokaze nove podjetnosti. Treba je pač upoštevati, da smo zdaj v tržnih razmerah in da se tudi status države spreminja, tako da bo vlada podpirala smeri, ki se bodo same prebile.

Kot slavnostni govornik je, žal, nastopil **slovenski predsednik Kučan**. „Žal“ zato, ker zaradi svoje angažiranosti v prejšnjem partijskem režimu in zaradi svoje še vedno obstoječe podpore (bivših) komunistov moralno ni

upravičen, da bi govoril takšnemu demokratu in humanistu, kot je bil škof Slomšek. Med drugim je rekel, da s tem spomenikom „popravljamo v interesu zgodovinske resnice in skupne odgovornosti za našo prihodnost krivico temu velikemu Slovincu“.

Škof Kramberger, ki je kot šesti Slomškov naslednik na mariborskem škofijskem sedežu spomenik blagoslovil, je povedal, da „tega spomenika ne postavlja laž, ne ukaz, zaradi česar prav zdaj mnogi narodi podirajo spomenike, ampak hvaležnost slovenskega ljudstva in priznanje resnice, o kateri se petdeset let ni smelo govoriti“.

K slavnosti se je zbralo več tisoč ljudi.

KUČAN NE BI SMEL GOVORITI SLOMŠKU

Tovariš Kučan, neutrudni govorec planincem, tabornikom, borcem, aktivistom, komunistom, bo tokrat slavnostni govornik ob odkritju spomenika škofu A. M. Slomšku, velikanu katoliškega duha in slovenskega naroda —

ki utegne biti povzdignjen celo med blažene.

Tovariš Kučan niti malo ne bo zardel, ko bo poveljeval duha škofa, pesnika, skladatelja, vzgojitelja, narodnega voditelja, odločnega nasprotnika socializma in takrat že nastajajočega Kučanovega komunizma. Ne, tovariš Milan je iz trdega testa, vse prenese, vsemu se prilagodi, vse spremeni, po potrebi tudi svoje prepričanje. Če pa si obeta televizijsko snemanje, se nam bo kmalu prikazal še na prižnici z blagoslovom kakega cirilmetodovskega kompanjona. Spet si bo sposobil misli prerokov in nemalo moralno labilnih Slovencev, ki se sicer štejejo za kristjane, mu bo zopet pripravljeno odpustiti sramotne podpise (proti Drobničju — op. ur.), poveljevanje kardeljske ekonomije, ščitenje rdečih direktorjev, hujskanje ubogih proletarcev, napade na Demos in še posebej gospoda Peterleta, ki mu je postal resen tekmeč.

Po potrebi mu bo priskočil na pomoč zdaj še predsednik moje SDZ Dimitrij Rupel, ki je uvidel, da se je pred leti prenaglil, ko je zapustil Mačkovo, Ribičičevo, Dolančevo, Popitovo, Kučanovo rdečo jahto, in se s še nekaterimi levičarji vrača pod peruti svoje avantgarde.

Ker od tovariša Milana ni pričakovati samokritičnosti (komunist se spreobrne, ko se v jamo zvrne), nemočen in užaljen protestiram pri vodilni rdeči garnituri mesta Marbor, ki bi morala imeti vsaj toliko takta, da bi za slavnostnega govornika postavili uglednega kristjana, ki bi enkratnost velike Slomškove duhovne osebnosti znal in bil moralno upravičen opisati. Takih osebnosti nam na srečo ne manjka.

Ker bodo komunisti s somišljeniki mladinci in socialisti vpili, to je zopet pisal eden od „ta belih“, vam povem, da sem rojen leta 1947, da so mi trije strici padli kot partizani, četrti pa za posledicami partizanščine, oče pa je bil partizanski zdravnik. Toda če bi vedeli za partijsko prevaro, se nikdar ne bi, tako kot večina Slovencev, priključili OF — padli so za svobodno Slovenijo in ne za Kučanovo partijo.

Res škoda, da nam bo deponirani komunist s svojim utrujajočim dolgovezjem kvaril enkratno slovesnost.

Dr. Tomaž Hribnik, Preddvor

Lastninska zakonodaja. Zdaj so nastale težave.

Glede lastninske zakonodaje ne prodre noben dokaz več. Opozicija spet izrazito uveljavlja politično razsežnost tega, to se posebej kaže v zboru združenega dela, ki pa z ignoranco prevzema tudi odgovornost za stvar. Bojim se, da bo zavlačevanje slabo vplivalo tako na Slovenijo kot na naše odnose navven. Ta blokada v zboru združenega dela seveda marsikateremu ribiču v kalnem koristi. Dobivam vse več klicev o tem ali onem človeku iz zbora združenega dela, kjer sedi večina direktorjev, da je pač čisto njihov osebni interes, da se pri lastninski zakonodaji zavlačuje. In to zato, da bi se ta interes še pravočasno uveljavil; saj veste, da se delajo razne operacije, denar se seli v nove firme, poslovni skladi

se prenašajo in podobno . . . Seveda nima lastninjenje smisla, če se vse to zgodi.

Spet se govori o preureditvi vlade. Kako je s tem zdaj?

Pripravljen je osnutek zakona na to temo. Sam bi bil bolj vesel, da bi prišlo do ustave, kajti edino s pomočjo ustave lahko pridemo do prave vlade. Že zmanjšanje na polovico bi precej olajšalo to delo (saj sicer delamo kot v majhnem parlamentu — 27 ministrov in njihovih tajnikov; na sejah nas ponavadi sedi od 50 do 60).

Ste v tem primeru tudi za nove volitve, če bi sprejetje ustave povezali takoj z novimi volitvami?

Skorajšnjih volitev sicer ne pričakujem, nimam pa nič proti, če bi bile. Sam se jih ne bojim.

iz zapiskov zdomskega župnika

moja zdomska fara

„Prišel sem po potrdilo, da mi ni nič. Zaradi zavarovanja.“

Pregledal me je in mi dal potrdilo. No, pri enainštiridesetih letih navadno človek res še nima nad seboj nič posebnega. Je le bilo malo drugače kot sedaj, ko se moram vsako jutro sestavljati, vsak večer pa razstavljati (očala, protezi, slušalo) in jemati zdravila (kapljice v oči, tableto proti pritisku, drugo za srce, tretjo proti kolesterinu ...).

Odhajal sem, kot da je padlo z mene veliko breme, a to lepo občutje mi je grenila misel, da bo treba še na vrsto uradov, preden bom lahko v tej novi tujini polno zadihal.

srečanja

Skoraj bi rekel, da v Ljubljani srečujem sedaj na vsak korak kakšnega znanca. Onidan zagledam na vogalu stolnega župnišča starejšega zaslužnega duhovnika. Čeprav sem ga to pot srečal prvič v življenju, sem ga prepoznal s fotografij.

„Gospod, oprostite, saj ste ta in ta?“

„Sem, ja.“

„Jaz sem pa ta in ta.“

„O, ja!“

In sva se menila. Povedal sem, da sem precej natančno v tujini zasledoval njegovo življenje, ker je imel dokaj odločilno besedo v slo-

venski Cerkvi. In sem mu omenjal poteze, ki jih je bil odlično povlekel. Po vsem tem sem mu povedal, da njegove duhovitosti krožijo tudi med rojaki, ali vsaj med našimi duhovniki, na tujem.

„Veste, meni vsako neumnost pripišejo,“ se je branil pohvale.

Omenil sem mu tisto, ko je nekoč srečal gospodinjino iz neke duhovniške hiše s kanglico v roki.

„Kam pa greste?“ jo je vprašal.

Povedala mu je, da gre v bližnji samostan po mleko, ker ga oni dobivajo z dežele.

„A tako,“ je rekel, „vi torej molzete kloster.“

Ko sem se vrnil v župnišče, kjer stanujem, so mi povedali njegovo zadnjo domisljico: hišo za ostarele duhovnike je krstil za Predjamski grad.

„izvirni greh“ zdomske fare

Kmalu ob začetku mojega župnikovanja na tujem mi je bilo precej jasno, da te naše zdomske fare pravzaprav niso prave fare. Se pravi: cerkvenopravno so, cerkveni zakonik jih imenuje „personalne fare“ za razliko z običajnimi, „lokalnimi“ farami. A prav v tem je tisti „izvirni greh“ naših zdomskih far, zaradi katerega je pastirovanje na njih tako težko.

Po mojem mnenju mora fara živeti skupaj okrog farne cerkve, tudi če si vidijo ljudje v lonec in če vedo vsi vse o vseh. Če živijo skupaj, si pomagajo in se prepirajo, se pogovarjajo in se kregajo, se imajo radi in se sovražijo, a vse delajo skupaj: skupaj se smejejo in skupaj jokajo. Ta „biti skupaj“ ustvarja pri faranih občutek pripadnosti neki skupnosti, s tem pa občutje varnosti, zavetja.

Pa ni samo to. Če farani ne živijo skupaj, ampak so raztreseni po ogromnem ozemlju, je že vnaprej jasno, da toliko in toliko farnih srečanj sploh ni možnih, ker ljudje zaradi razdalj kratko malo ne bodo

prišli. Iz istega razloga bodo farani le stežka npr. obiskovali naše bolnike. Župnik bo moral za vsak obisk svojih župljanov prevoziti kilometre in kilometre. Koliko faranov bo sploh lahko obiskal v enem letu? Res, z zdomskimi farami je že zaradi njihovega osnovnega ustroja velik križ.

Treba je pa prišteti še druge težave.

- Ker zdomske fare nimajo svoje cerkve, bodo njihove maše pač v času, ki je ostal domačinom od njihovih maš, to je — v neprijemnem. Vernikov bo zato k mašam še manj.

- Ker je Slovenija razmeroma blizu, bodo ob koncih tedna farani radi skočili domov. (Kasneje sem zvedel, da odpeljejo vsak petek samo na Ptuj iz naše fare trije avtobusi z našimi delavci. Bog živi! Da ne bo nesporazuma: vesel sem, da se vozijo k svojim družinam, saj je že itak skoraj majčken škandal, da živijo družine tako ločeno, a za župnijo je to seveda pogreb, saj se največ župniškega življenja odvijne prav ob koncu tedna.) Torej bo vernikov pri maši še manj.

- Ker vlada (je vladalo takrat) doma totalitarno brezumje, bodo naše farane zasliševali, če hodijo k slovenskim mašam — in ljudi bo po zaslišanjih pri maši še manj, ker se pač dado nekateri preplašiti.

- Ker so nekateri moji rojaki narejeni iz mehkega testa, kmalu ne bo ta in oni več čutil potrebe po slovenski družbi — in kmalu utegnem ostati v cerkvi sam.

- Vedel sem še, da prihaja tudi glede udeležbe pri nedeljskih mašah do verižnih reakcij. To pomeni: če je prišlo to nedeljo k maši malo ljudi, jih bo prišlo drugo nedeljo prav zato še manj. Skromna udeležba pač ne ustvarja pri udeležencih poguma. Tudi to bo razlog za manjšo udeležbo.

(Kdo ne pozna don Kamila! Mogoče se spomnite procesije, ki jo je pripravil, h kateri pa se zaradi partijske propagande ni upal

noben vernik. Tako se je don Kamilu, ki je nesel velik križ, pridružil samo potepen pes. Ko se je dobri župnik pritožil Kristusu na križu, da so ga pustili vsi na cedilu, mu je odgovoril, da kljub vsemu ljudje ne bodo mogli reči, da ni bilo za procesijo niti enega cucka.)

Kljub vsemu me je tolažilo troje: najprej stari slovenski pregovor, da se nobena juha ne poje tako vroča, kot se skuha; potem stavek iz filma Družina Trapp: Bog tam, kjer zapre vrata, odpre okno; končno pa to, da si svoje fare nisem sam izbral in da zato lahko upam, da mi bo Bog pomagal.

pri najemanju stanovanja

Znancu sem te dni (torej 1991) pomagal najeti stanovanje v Ljubljani. Z gospo, ki je dajala v najem neko stanovanje, smo se domenili, da se določenega dne in ob določen uri tam dobimo.

Ko smo se lep čas pogovarjali, je naenkrat gospa zapicila vame oči in me vprašala:

„Kako se pa vi pišete?“

Povedal sem.

„Pred dvajsetimi leti ste tam in tam v tujini krstili moja dva otroka.“

Svet je res majhen. Slovenski še posebno.

naslovi faranov

Tudi to mi je postalo ob prevzemu fare (1966) jasno, da moram imeti naslove faranov, če naj imam z njimi sploh kakšne zveze. Ker bo posamičnih osebnih srečanj verjetno malo — saj bi moral biti ves dan (pravzaprav vse večere, ker so čez dan ljudje na delu) na nogah oziroma v avtu, pa bi jih še tako lahko le malo obiskal — bo treba delo organizirati predvsem v dve smeri: v množična srečanja in v stike po pošti; za to zadnje so bistvene važnosti naslovi faranov.

Moj prednik je zbral v dveh, treh letih nekaj sto naslovov, a naših ljudi je na ozemlju fare več tisoč. Nekaj naslovov je dobil od ljudi, ki jih je že poznal. Nekaj mu jih je dal neki uradnik na mestnem uradu. Nekoč je pisal dvesto dekanom te škofije za naslove naših ljudi, pa mu jih je od dvesto odgovorilo točno pet.

Prav tisti čas, ko sem prišel jaz na to faro, se je odprla neka druga možnost. Mestni prijavni urad je kopijo prijavnice vsakega novega tujega prišleka poslala na določeno zbiralno mesto. Tja sem potem začel romati mesec za mesecem izpisovat naslove naših ljudi. Ker so bile prijavnice vseh „jugoslovanskih“ doseljencev ali preseljenecv na enem kupu, se je bilo treba vsak mesec prebiti skozi precej sto teh listov. Včasih sem nesel domov tudi tristo naših naslovov in več.

Po te naslove sem hodil kakšnih dvajset let. Potem je naročila škofija pri podjetju IBM poseben računalnik, ki ni bil ravno poceni. Ta bi nam naj odslej posredoval naslove. Vendar se je redno dogajalo, da če ni nekdo naslovov s pritiskom na napačno tipko izbrisal, je bil pa računalnik gotovo pokvarjen. Red pri naslovih je bil samo do prihoda računalnika.

Doma je bilo treba vsakokrat pregledati nove naslove po starih naslovih. Novi so zajemali tri vrste ljudi: tiste, ki so se na novo priselili v to državo; tiste, ki so se priselili na to območje s kakšnega drugega območja te države; in tiste, ki so se v tem mestu preselili z enega naslova na drugega.

Ko je bila kartoteka pregledana in dopolnjena oziroma popravljen, je prišlo na vrsto pisanje kuvert. Na vsak novi naslov smo prvi mesec poslali Našo luč in predstavitveno pismo našega župnijskega središča, drugi mesec pa Našo luč in naročilnico zanjo. To je šlo potem mesec za mesecem, leto za letom.

Žal je treba reči, da je pošta dostavljala naše pošiljke naslovljenecem zelo pomanjkljivo. Seveda so bili krivi tudi naši rojaki, ker mar-

sikdo od njih ni pritrdil na vrata svojega stanovanja svojega imena. Včasih nam je pošta vrnila po več deset pošiljk s pripombo: „Naslovnik se je neznano kam odselil“. Ponovno smo ugotovili, da je tisti naš rojak še na tistem naslovu, na katerem ga poštar ni našel, ni bilo pa časa, da bi šli vsak mesec na vse tiste naslove pogledat, ali res naslovnikov pošiljke ni več tam. Tako nam je toliko tako dragocenih naslovov, ki pomenijo za zdomske fare v nekem oziru sploh temelj farnega dela, splavalo po vodi.

na Voglu

1991.

Nadomestiti moram, kar sem v toliko letih potepanja po svetu zamudil, in si ogledati svojo deželo na sončni strani Alp do zadnjega kotička. Danes sem se namenil na Vogel: rad bi imel enkrat Bohinjsko kotlino z jezerom pred sabo kakor na dlani.

Pot do Bohinjske Bistrice mi je bila kar domača, saj sem jo že lani prevozil.

Pri jezeru grem na kosilo. Zavijem v Hotel Jezero. Slovenija bi res ne bila majhna, ko ne bi tu naletel na svojega znanca, zdomskega duhovnika, ki se je zatekel sem na nekajdnevni dopust. Vesel sem ga in veliko se imava pomeniti.

Po kosilu se odpeljem k spodnji postaji žičnice za na Vogel. Napis pri vratih me informira o žičnici: 1680 m dolžine, 962 m višinske razlike, vožnja šest minut, dve gondoli po 20 potnikov.

Zgoraj je razgled čudovit: pod menoj leži Bohinjska kotlina, ki jo krasi jezero — pravzaprav je od tu gori videti kot jezerce (naj mi Bohinjci ne zamerijo!) — krog in krog pa so razpotegnjene veličastne gore.

Zgoraj je pokrajina malone divja: planinska flora, skale in v rdečo prst vrezane, nekam neurejene poti. Seveda se bohotijo pri-tlehni bori in rododendron.

on

bo še

josiip jurčič

jurij kozjak

slovenski janičar

Dosedanja vsebina:

Na gradu Kozjak je gospodaril štiridesetletni Marko Kozjak. Žena mu je rodila sina Jurija, po porodu pa umrla. Na gradu je živel tudi Markov mlajši brat Peter, potuhnjjen človek.

Marko je zalotil mladega cigana pri kraji in ga tako močno udaril, da je ta za posledicami umrl. Ciganov oče je sklenil, da bo sina maščeval. Ko je odšel Marko v Celje branit cesarja, je cigan sklenil s Petrom kupčijo, da za lepo vsoto denarja odpelje Jurija v Turčijo.

Marko se je vrnil z vojne in zvedel žalostno novico. Ta ga je tako potrla, da se je odločil za vstop v stiški samostan.

Markovega sina Jurija je bil stari cigan prodal Turkom za janičarja. V bojih se je Jurij zelo izkazal, zato je postal poveljnik krdeža.

Samostanski vojaki so zgrabili starega cigana, ki se je motovilil okrog samostana. Eden od hlapcev ga je prepoznal. Cigan je povedal Marku, da mu je Jurija prodal Peter, pri čemer je Marko omedlel, cigana so pa v samostanu zaprli.

„Zakaj Kozjak, čeprav je zdaj res že oslabele, je bil vendarle popreje

vojak, vsaka stvar bi ga ne pretresla tako, da bi se kar brž zgrudil in se precej nič zavedel.“

Marka Kozjaka spravijo v posteljo in pokličejo očeta Benedikta, ki je bil na glasu, da ume napravljati zdravila, obvezati in zaceliti rano in kuhati rože, da so dobre za bolno telo. Pater Benedikt znesse vso svojo umetnost, da bi spravil bolnika zopet k zavesti. Vse je bilo v kloštru pokonci.

Opat pošlje tudi posla v grad Kozjak sporočit gospodu Petru, naj nemudoma pride v klošter, ker je njegov brat morda blizu smrti.

Peter se zavzame. Ni še pričakoval bratove smrti. Pravzaprav mu, kakor se nam zdi, ni bilo veliko do brata, ki ga ni imel rad. Vendar se je spodobilo, da ga je šel pred smrtjo še pogledat, in zato je bil precej pripravljen. Veli torej osedlati svojega konja in pogosti kloštrskega posla.

„Kaj pa se je zgodilo?“ vpraša spotoma Peter kloštrskega hlapca. „Ali je moj brat zbolel nanagloma?“

„Niso mi povedali sami opat,“ odgovori hlapec, „pa sem vendar drugod tako slišal, da je neki cigan, katerega smo predsinočnim ujeli, gospodu nekaj skrivaj povedal in precej zatem jim je postajalo slabo in se potem niso več zavedli. Kaj je cigan povedal, tega ne vedo. Najbrž kakšno čarovnijo, kakor jih znajo ti ljudje.“

Ko bi bil hlapec pazil na gospoda Petra Kozjaka, bi videl, kako je postajalo njegovo lice zdaj blede zdaj zeleno. Noge so se mu oklenile konja, roke so pa nevede spustile konjsko brzdo. Kaj ko bi bil to tisti cigan? Ko bi bratu povedal njegovo hudodelstvo? Ta misel je plemenitašu bledla in vrela po glavi.

„Kakšen je cigan?“ vpraša čez dolgo, ko se nekoliko umiri.

„Dolg, že precej star, pa močan kot vol. Dva sta ga morala držati in še bi ju kmalu ustraševal, čeprav naš Til ni karsibodi,“ odgovori hlapec.

„On je,“ pravi Peter in obide ga smrtni strah. Vest, že davno utišana in pomirjena, se na novo zbudi.

Plaho je gledal kloštrski hlapec gospoda Kozjaka, ki je bil čuden, da še nikoli tako.

„Kaj vam je, gospod?“ vpraša dvakrat, ko vidi Petra vsega prepadenega.

Toda Peter ne reče do kloštrskih vrat niti besedice. Sam ni vedel, kdaj je prišel do tja.

Opat mu pride na dvorišče naproti. Peter, ki je hotel vprašati, kako je bratu, vpraša, kako je ciganu.

Opat je precej spoznal, da je Peter grozno razmišljen. Menil je, da ga je spravila tako iz uma nenadna nesreča. Pelje ga k bratu.

Ta je ležal še zmerom brez zavesti. V glavi se mu je bledlo in mešalo. Govoril je nerazumljive besede.

Ko je Peter videl, da menihi še ne vedo za njegov greh — kajti z njim so bili vsi zelo prijazni — in ko so vsi zmajevali, da bi Marko še kdaj vstal, se tudi Petru srce nekoliko umiri.

Prosi opata, naj ga pusti k ciganu, češ da bo kaj bolj natanko zvedel o svojem nečaku, kje je in kako bi ga dobil nazaj.

Opat mu rad dovoli in mu celo ponudi spremljevalca. A Peter si dá le pokazati ječo, potem pa hlapca odpusti, rekoč, da se bo sam s ciganom najboljšo pogovoril.

„Če te zagrabi,“ je hlapec odhajaje mrmral, „ti bo premlal krive ko-

sti, da boš pomnil hoditi blizu pasjega hleva. Pa če te, naj te, ne manjka boljših ljudi."

Peter stopi k ciganu v ječo.

"Aha, moj stari prijatelj me je prišel pogledat!" pravi cigan poredno. "Nu, prav si storil. Ali že veš, da bodo naju oba, tebe in mene, obesili? To se po vsej pravici spodobi, zakaj skupaj oral, skupaj pojedála, oba vkup vozila, oba vkup zvrnila. Kaj praviš ti, moj grčavi prijatelj?"

Kako je moralo biti Petru, to si lahko vsak sam misli. Vendar — bila je sila.

"Kako se drzneš imenovati moje ime obenem s svojim?" se zgrozi Peter.

"Molči, molči, mačka stara, polomljena! Saj vem, da nisi pozabil tistega večera — pred kakšnimi dvanajstimi leti. In ko bi ga bil, jaz bi te nanj kmalu spomnil. Da pa sem imenoval bratu, staremu menihu, tvoje ime, to mi je velevala pamet. Prepoznal me je hlapec, ki je bil prej na tvoji krtini in kateremu bi bil moral ti streti črepinjo, pa bi vsega tega ne bilo. In kaj mi je ostalo drugega, da si rešim svojo staro polt, za katero mi je še zmerom več kot za tvojo grčo, ki ti jo je dal Bog na ramo namesto tovara?"

Ko bi Peter mogel to hudobo s pogledom nabosti na steno, bi jo. A zdaj je moral molčati in cigana pridobiti zase zlepa.

"Komu si še bleknil o tej reči razen mojemu bratu?" vpraša Peter.

"Nikomur," odgovori cigan. "Menil sem, da ga bom z obljubo, da mu sina priženem nazaj, pridobil za svoj načrt in za svojo glavo. V tistem trenutku pa sem se domislil tvoje lepote, in glej, stara šleva je bil tako neumen, da je omedlel."

"Svetujem ti, da mojega imena več ne imenuješ. Brat bo morda umrl in tako te bom jaz spravil iz ječe," pravi Peter.

"Kaj ko bi jaz namerjal razodeti tvoj del pri tem dejanju?"

"Nihče ti ne bo verjel, človeče! In potem nič ne upaj, to bo tvoja smrt. Jaz si bom prizadeval, da dva

dni zatem ne boš več živel, če mene javno imenuješ."

"Kaj ko bi jaz dokazal, kar bom govoril? Ko bi spravil bratovega sina zopet nazaj in dobil zoper tebe priče? Da jih dobim, za to ne skrbi! Tvoj nečak je pa lep janičar. Ni od tega pet tednov, kar sem ga videl. Morda obišče tebe in svoj rojstni kraj, seveda po janičarsko, saj ne pozna dežele, kjer ima tako ljubega strica, kakor si ti, moj ljubeznivi tovariš! Kaj bi ti potlej rekel?" Cigan to reče in se zakrohoče.

"Tega ne storiš," spregovori Peter, "bilo bi tebi v škodo."

"Kaj je meni v škodo, sodim le jaz. Tebi pa pomaga iz klešč le nekaj in to je, da me spraviš iz te luknje — na beli dan ali v črno noč. Če me ti ne, se bom sam osvobodil. Potlej pa glej, kod boš hodil in kam boš stopil. Vzemi nož in mi prereži vrvi na hrbtu, ki mi vežejo roke. Pod sonce bom že sam prišel."

Vendar Petra ni bila volja to storiti. Izgovarjal se je, da ga osvobodi kako drugače, bolj skrivaj. To bi bilo preočito.

"Če nisem v štirindvajsetih urah prost s tvojo pomočjo, bom pozneje brez tvoje. Potem bom pa razobesil tvoje možgane po plotu sti-

škega vrta," je vpil srditi cigan za plemenitašem, da sta ga lahko slišala hlapca, ki sta stala pred durmi na straži.

Peter je ostal čez noč v kloštru. Mar mu je bilo brata! V svoji črni duši bi imel veliko rajši, da bi brat umrl in nesel skrivnost s seboj pod zemljo. A cigan? Pravzaprav mu tudi zanj ni bilo nič. Koliko bi dal, da bi ga spravili s sveta! Belil si je glavo, kako bi mu pomagal iz ječe in tako sebi iz neznanske zadrege. Vendar ni imel nobenega upanja. Ni videl, da bi se dalo kaj storiti brez tuje pomoči. Tuje pomoči pa se je bal, zakaj že prva in edina, ki jo je bil uporabil, namreč ciganova, mu je presedala in mu napravila grozno veliko bridkih dni.

ENAJSTO POGlavJE

Gosta megla po polju leži —
no, kaj je to, kako je to?
"Tam ni nobene megle znat",
le turški konji takó sapó."

Tako je bilo v kloštru v Stični, ko pride v deželo drugo sporočilo, ki je povzročilo, da so vsi pozabili na Markovo bolezen in na pod kloštrom zaprtega cigana. Slovenske

Čoln na Blejskem jezeru.

dežele (Kranjska, Štajerska in Koroška) si še niso dobro opomogle in se okrepile od strašnih sovražnih ran iz prejšnjih let, ko je Turek znova prihrumel v deželo, v nečloveški roki prinesel krvav bič in se pripravljaj, da bi, začenši od kraja, zopet teptal slovensko žito in slovenskemu mirnemu narodu podiral naselbine.

Zdaj je bilo treba zopet postaviti obrambo proti žugajoči reki, dežela je klicala na boj vsakega junaka. Tedaj je veljalo še bolj kot danes: „Pomagaj si sam in pomore ti Bog!“, zakaj tedaj ni bilo redne vojske, ki bi se postavila vragu pred oči in mu zasadila mejo, do koder sme stopiti.

Po gorah so gorele grmade in naznanjale, da se bliža vrag. Zdaj šele so vrel skupaj, vsa dežela je bila velik tabor. Dostikrat pa je bilo nesrečno to, da so se posamezni branitelji premalo zedinili, ali da se niso mogli ali utegnili zbrati, ker je bil Turek tu, kakor bi ga bila izpuhnila zemlja ponoči.

Leta 1475 udarijo v najlepšem poletju Turki v južne štajerske pokrajine. Vodil jih je Ahmet paša. Vseh je bilo kakšnih tisoč dvesto, največ konjenikov, pa tudi krdelo janičarjev.

Jurij Šenk, glavar koroške dežele, zbere in naglici po vseh treh deželah nekaj pripravljene vojske, da bi sovražnika ustavljaj toliko časa na južnem Štajerskem, dokler se ne zbere velika vojska vseh slovenskih dežel, ki bi se mogla postaviti iz oči v oči proti veliki turški sili.

Tudi Peter Kozjak bi moral s svojimi hlapci pomagati Šenku, ker je bil eden velikih plemenitašev, ki so imeli vojne hlapce vedno na nogah in v orožju. A že misel na boj in možno smrt mu je bila neljuba. Da bi si pridobil slavo, ni upal, domovine pa ne more ljubiti toliko, da bi zanj opasal meč, človek, ki ne ljubi svojega bližnjega, niti tistega, ki je z njim iste krvi.

Ludvik Kozjak, Petrov sorodnik, prevzame poveljstvo nad kozjaškimi in stiškimi hlapci namesto njega.

V klostru so popravljali poškodovano obzidje, znašali s pristave živež in pripravljaj vse, da bi se do zime branili pred Turki, kajti ti so pridrveli kot ploha in se potem, ko so dovolj naropali in se nad krščansko krvjo do sitega nadvijali, umaknili.

V tem splošnem vretju ni nihče mislil na zaprtega cigana. Hlapci, ki niso odšli z Ludvikom nad Turka, so imeli obilo drugega posla, ne da bi se varovali hudodelca. Nekega jutra pa tiča ni bilo več v gnezdu. Kako je ušel, ni vedel nihče.

Jurij Šenk je s svojo malo vojsko — imel je kakšnih dva tisoč mož — zalotil prednje krdelo turške vojske. Misleč, da je to vsa turška vojska, so se Slovenci vrgli h rabro na Turka in, preden je tistega dne zašlo sonce za goro, je ležalo na bojišču okoli dvesto nevernih sovražnikov. Drugi so se umaknili.

Med Šenkovo malo vojsko je bilo veliko veselje, kajti menili so, da so z lahkim trudom vraga za zdaj zopet odbili in deželo rešili.

Še tisto noč je poslal Šenk posla, da bi po deželi oznanil veselo vest. Drugi dan je hotel Šenk pognati sovražnika čez mejo.

Veselo poročilo, da so Slovenci Turka premagali, pride tudi v stiški kloster. Opat Udalrik brž napove procesijo k cerkvi Matere božje na Muljavi, vasi, dobro uro oddaljeni od klostra. Povabi vse ljudstvo in gospodo z gradov, da bi se udeležili te procesije in se zahvalili Bogu, da je od dežele odvrnil veliko nesrečo in podelil zmago pravičnemu krščanskemu orožju.

Medtem ko so se pripravljaj na procesijo, se je slovenski vojski zgodila velika nesreča. Ahmet paša, turški poveljnik, je komaj zvedel, da so kristjani njegovo prvo krdelo razpršili in ga večidel pobili, kar je razkačen svoji petkrat večji vojski zapovedal, da še tisto noč zajame krščanske junake.

Ko je napačilo jutro, so Slovenci naenkrat videli, da jih je zajel desetkrat večji sovražnik. In nepripravljeni, prestrašeni so morali zopet zgrabiti za orožje in braniti

sebe in deželo. Krvavo so se zdaj bili, vsak vojak je bil junak, nobeden ni dal svojega življenja zastoj. A nazadnje je mala, že prejšnji dan utrujena in izdelana slovenska vojska vendarle obnemogla.

Koroški glavar Šenk, kranjski plemenitaš Ludvik Kozjak in mnogo drugih imenitnih vitezov je bilo ujetih, ker jih Turki niso hoteli umoriti, češ da dobe zanje veliko odkupnino.

Ostanki krščanske vojske so se naglo umaknili v gozdove. Po deželi ni še nihče vedel za ta strašni poboj. Turki so vedeli, da jim ne more zdaj nikjer poti zapreti enaka vojska, zato so hrumeli naprej proti sredi Kranjske.

Veselo je vstajalo sonce in obsevalo polja in velike travnike stiškega klostra. Par za parom je šel v procesijo za svetim križem iz klostra. Naprej menih, za njimi plemeniti gospodje: Peter Kozjak s svojo grbavo postavo, Janez Mačecol z Mačecolca, vitez Ravbar s Kravjaka in veliko drugih. Za temi pa so stopali pobožni kmečki ljudje, moški in ženske, neizmerno število. Počasi se je pobožna množica premikala naprej.

Kar se zasliši od vzhoda in severa grozoviti krik „Alah, Alah!“

Pravljica pripoveduje, da so se na „velikem travniku“, konec katerega stoji nekdanja podružnica stiškega klostra, cerkva Matere božje, sešli ljudje iz sedmih far s svojimi duhovni in banderi ter plesali neki star narodni ples, ki so ga bili cerkveni poglavarji dovolili. Zdi se mi, da ga stari očetje imenujejo ovrtenco in da se ostanek tega plesa še nahaja po slovenskih božjih potih.

Bila je torej na travniku velika množica ljudstva. Vse je bilo brezskrbno veselo ali pa zatopljeno v pobožnost. Menih in gospodje, med njimi, Peter Kozjak, so bili že blizu cerkvice.

Kar se zasliši od vzhoda in severa grozoviti krik „Alah, Alah!“ in naglo kot blisk se začuje strašna beseda „Turki!“

In od vzhoda čez Bojanji vrh so dirjali turški konjeniki naravnost po travniku proti množici, od severa, od kloštra, so pa vrele druge čete Turkov.

Strah obide ubogo ljudstvo. Kakor plane jastreb zviška med piščeta, da jih nekaj podavi, nekaj razkropi, tako so pridrli nadnje Turki.

Zdajci se dvigne vpitje do neba. Vse beži. Večji del ljudi je pobegnilo v cerkev in na obzidano pokopališče, nekoliko v bližnjo hosto, nekoliko brez cilja in brez glave tja, kamor jih je nesla noga. Veliko pa so jih Turki posekali in pomandrali na travniku. Stari ljudje pravijo, da je tačas tekla kri po trati kakor potok v žlebu, da so jo turški konji gazili do členkov. Cerkev in pokopališče, obdano s precej visokim zidom, je bilo natlačeno z begunci, ki so tu iskali zavetja.

Menihi, ženske, otroci in starci so šli v cerkev, moške pa so se zbrali za zidom in se sklenili braniti do zadnjega diha. Tu je pograbil vsak kot orožje, kar mu je bilo pri rokah, bodisi iz železa ali iz lesa izdelano orodje ali surovi kol. Drugi so nabirali kupe kamenja, odkrivali ga od cerkvenega zidu in ga metali na sovražnika, ki se je bil približal in podil počasnije begunce.

Med tistimi, ki so rajši zbežali v hosto kakor za cerkveni zid pod božje varstvo, je bil tudi Peter. Kakor hudobni ljudje, ki nimajo dobre vesti, je bil tudi Peter grozovito plašljive in boječje duše. Ko mu je udaril krik „Turki so tu!“ na uho, je popustil menihe in tovariše, se pomešal med ljudi, ki so bežali kar naprej, koder je bilo prazno, in dirjal v hosto.

Zdajci se dvigne vpitje do neba.

Iz cerkve so donele molitve, da bi Mati božja izprosila od Boga srečno obrambo in rešitev pred strahovitim sovražnikom. Pred oltarjem so kleče molili menihi, sivolasi moške,

glasno so jih spremljala grla vse verne množice v cerkvi.

Okoli in okoli po planjavi so dirjali divji Turki. Eni so vlačili s seboj zvezane ujetnike, eni so se zbirali v čete, da bi navalili na kristjane. Pač se je moralo ubogemu ljudstvu bridko zajedati v srce, ko je videlo, kako so hiše in poslopja, v katerih so se rodili kot otroci, zdaj naglo zgorele, zažgane po vragovi roki. Nekatera slovenska pest je v pravični jezi svoje orožje stisnila tesneje, v želji, da bi se ji bilo mogoče maščevati nad vragom za tolikšno hudo.

V majhnih krdelih so pritiskali zdaj Turki na tabor. A kmetje niso branili le sebe in svoje domovine, branili so tudi svojo vero, svoje žene in otroke. Vedeli so, da jim ni pričakovati milosti, ampak da bodo sužnji, brž ko se vdajo. Zato so se branili za slabim zidom in s slabim orožjem proti neštevilnemu dobro oboroženemu sovražniku s tako hrabrostjo, kakršne bi morda današnji dan zaman iskali med nami, njihovimi vnuki.

Nekateri Turek se je zvrnil, ko ga je zadel trd težak kamen, odkrhnjen od zidu. A tudi marsikateri Slovenec je padel, zadet od puščice s turškega loka.

Zmerom bliže in bliže so se pomikali Turki. Kamenje, ki se je usipalo nanje kakor toča, jih ni moglo zavreti.

In ko se je sonce nagnilo že blizu

gora, so bili strahoviti sovragi pred zidom.

Zmerom več in več jih je prihajalo. Že so najpogumnejši plezali po zidu in prislanjali tramove. Spopadli so se iz oči v oči, pest proti pesti. Zunaj so se bliskale krive sablje, izza zidu so pa prosti možaki vihteli različno orožje. Eni so z drogovi merili Turkom črepinje, eni so z za silo od cerkve odtrgano desko suvali vraga z zidu. Tam je zopet velik, močan fant sukal težak svečnik z oltarja, da je nekaterega nevernika za vselej minilo poželenje hoditi ropat v naše dežele.

En sam mož je bil, ki je imel vojno orožje in je bil izurjen v boju. Bil je Janez z Mačerolca, edini plemenitaš, ki je bil ostal pri menihih in kmetih. Ta je učil, kaj in kako naj se bijejo, ter krepko pomagal okoli in okoli, kjer je bila sila največja. On je bil, ki je prigovarjal oslabelem, naj ne odjajo.

„Kmalu bo tu noč, potem se odahnemo!“ jih je tolažil.

Na severni strani je tik obzidja stala lipa. Na deblu je že od nekdaj visela podoba Matere božje. Zadaj za podobo so se bili v votlem deblu zaredili sršeni.

Predrznemu janičarju je padlo v glavo, da bi se dalo z drevesa stiskanim kristjanom storiti veliko škode. Splezal je med veje in res je njegova strelica zadela nekaterega bojevnika za zidom.

bo še

iz življenja naših far po Evropi

anglija

• Čas za župnikove pastoralne obiske rojakov po Otoku nista le postni čas z veliko nočjo in advent z božičem, ampak vse leto. Res je, da so meseci dopustov in počitnic v tem pogledu

malo v zatišju, vendar to ne velja za letošnje leto, saj smo tudi *Slovenski dan*, ki ga obhajamo zadnjo nedeljo v maju, premaknili na sredo poletja. Župnikov namen je bil tudi *obisk rojakov*, ki živijo v odročnejših krajih, to je tam, kjer običajno ni slovenske maše. Tako so to pot prišli na vrsto rojaki v Wolverhamptonu in okolici. Gospod Jože Kvas, naš stari znanec, se je obiska še posebej razveselil. Prav tako so svojega slovenskega župnika prisrčno sprejeli tudi drugi rojaki.

• Naš dom v britanski prestolnici je na *križišču letalskih poti* z različnih kontinentov. Tako se pri nas redno ustavijo mnogi misijonarji na poti domov in ob vrnitvi. Sredi septembra je bil pri nas na obisku misijonar p. Stanko Rozman, dober mesec pred njim pa p. Jože Grošelj, prav tako misijonar iz Zambije.

• V soboto, 7. septembra, je bil pri Gabrijeli v Bedfordu *sestane* delovnega odbora našega pastoralnega sveta. Zasedal je celo popoldne, kajti obravnaval je zapletena vprašanja vzdrževanja našega doma v Londonu in vsega, kar je s tem povezano.

• Pri Bolčinovih v Enfieldu (na severu Londona) smo v soboto, 14. septembra, praznovali *srebrno obletnico skupnega življenja* naših dragih Rezike in Stanka. Na njunem domu smo bili zbrani v prijetnem vzdušju ob pijači in jedachi mnogi prijatelji in znanci. Še po-

Misijonar p. Stanko Rozman z župnikom Cikankom pred oltarjem naše kapele v Londonu.

sebej prijetno je pri vseh delovala prisotnost Fr. Walkerja, ki je bil pred 25 leti navzoč ob njuni poroki. Sad njune ljubezni sta hčerki Alenka, zdravnica, in Valerija, ki je profesorica. Kmalu za tem praznovanjem je gospa Rezika 26. septembra obhajala rojstni dan, ob katerem smo se še enkrat srečali in poveselili. Obema želimo sreče in zadovoljstva na njuni skupni poti ter vsej njuni družini polno božjega blagoslova.

avstrija

LINZ

• *Maša narodov* je bila letos zopet v linški katedrali in ne, kakor je bilo prej napovedano, pri sv. Antonu. Maševal je škof Maksimilijan Aichern. Mašo je začel v slovenskem jeziku in končal v hrvaškem. Med pridigo je posebej poudaril, da naj bi begunce sprejemali kot brate in sestre in ne kot sovražnike naroda. Po maši smo imeli pred stolnico kulinarčno in kulturno prireditev. Vsaka nacija je darovala svoje posebne dobrote. Naše slovenske žene (Schweighofer, Joun, Sadl in Zoretova) so napekle potice in flančate. Ker je s tem mnogo dela, se jim iz

Stanko in Rezika Bolčina s hčerka Alenko in Valerijo ter s Fr. Walkerjem.

Na obisku v Wolverhamptonu pri družini Karla Metelka.

Zbrani na Rezikin rojstni dan.

VORARLBERG

● *Nedelja tujih delavcev.* O vse večji negotovosti in nerazumevanju problemov tujih delavcev skuša opozoriti Cerkev v Avstriji na nedeljo tujih delavcev; to nedeljo obhaja vsako leto na koncu septembra. Še toliko bolj aktualno je to vprašanje v tem kriznem obdobju, ko je vedno več tujcev, ki prihajajo iz krajev, kjer divja nesmiselna vojna. Že tako je gospodarska kriza povzročila mnoge nevšečnosti domačim ljudem; še hujše pa je za tuje delavce. Problem zase pa so izgnanci, ki jih je vedno več. Vse to uskladiti z zakoni in dostojanstvom človeškega življenja, ni preprosta stvar. Prihaja do napetosti med oblastmi in tujci. Marsikaj bi se dalo rešiti z več človeške topline, razumevanja in medsebojnih pogovorov. Zato pravijo avstrijski škofje v socialnem pastirskem pismu: „Še bolj se bomo prizadevali, da bi odstranili obsodbe tujih delavcev in priseljencev in jim omogočili ne samo gospodarski obstoj, ampak dostojno človeško življenje v naši domovini.“

Tako smo se zbrali v soboto zvečer v Nenzingu Slovenci, Hrvatje, Srbi, Poljaki, Filipinci in Avstrijci k skupnemu bogoslužju. Vodil ga je krajevni škof skupaj z domačim župnikom in duhovniki, ki skrbijo za tuje delavce. Tokrat se nam je pridružil tudi duhovnik, ki skrbi za pravoslavne vernike iz Jugoslavije, in njih škof g. Konstantin, ki je odgovoren za te v Zahodni Evropi.

V nagovoru je škof poudaril besede

iz sv. pisma, da v Cerkvi ni nobenega tujca, ampak smo vsi bratje in sestre. Veličina božje ljubezni ne pozna meja in nobenih razlik. Zaželel je predvsem mir, ki naj bi spet zavladal med narodi in prinesel tako zaželeno svobodo in razvoj v domačem kraju. Pravoslavni škof g. Konstantin je v kratkih besedah pozdravil vse navzoče, se zahvalil domači Cerkvi za pomoč in gostoljubje ter želel mir kot pogoj za skupno življenje.

Po skupnem bogoslužju je sledil kulturni program v novo zgrajeni dvorani, ki človeka očara zaradi svoje veličine in arhitektonske domiselnosti. Nastopile so plesne, pevske in folklorne skupine tujih narodnosti; celo Turki so nastopili s svojo skupino. Venček narodnih plesov je zaplesala domača folklorna skupina. Občutek za lepoto, zbranstvo in gotovost je vse v dvorani navdušila. Z burnim ploskanjem so jih nagradili za njihov prispevek ob tem večeru.

Ves program je pripravil referat za tuje delavce pri škofiji Feldkirch skupaj z župnijo. Urad se ukvarja s problemi tujih delavcev in jih skuša reševati po najboljših močeh. Vendar je problemov toliko in so tako raznovrstni, da ostane veliko nerešenega. Vedno pa so pripravljeni prisluhniti in pomagati, vsakogar sprejmejo kot človeka, z ljubeznijo in razumevanjem — delijo z

srca lepo zahvaljujemo! Prostovoljni prispevki so bili namenjeni hrvaškim beguncem. Pri maši nas je bilo letos prvič štirinajst v narodnih nošah. Za del kulturne prireditve je skrbel g. Zlatko s pesmijo in harmoniko. Da je program uspel, so udeleženci potrdili z dolgim ploskanjem.

● Lepo smo se imeli v klubu v nedeljo, 22. septembra. Dragica Skala je obhajala rojstni dan. V ta namen nam je g. Vlado plačal vso pijačo. Dragici čestitamo, g. Vlado se pa lepo zahvaljujemo!

● Na rožnovensko nedeljo nas je obiskal naš bišvi župnik g. Ciril Lavrič. Pri somaševanju nam je g. Ciril tudi pridigal. Mašo smo zaključili z desetko rožnega venca. Želimo si, da bi nas g. Lavrič še dostikrat obiskal!

● 16. oktobra obhaja 70. rojstni dan g. Franc Požar. Ker mu ga zaradi težke bolezni ni mogoče obhajati med nami, se ga spominjamo z željo, da se čimprej vrne zdrav in vesel med nas!

● Lepo prosimo vse naročnike *Naše luči*, ki jim jo pošiljamo iz Linza in je še niso plačali (nekateri že dalj časa) naročnine, da nam jo poravnajo na naslov: Referat für Fremdsprachige der Diözese Linz, Bambachstr. 3, 4021 Linz, s pripombo: Naša luč (Zore).

njim usodo in mu vlivajo pogum sredi tujega sveta.

belgija

LIMBURG-LIÈGE

● V Bruslju so se srečali rojaki iz vse Belgije in določili *odbor*, ki bo usklajeval naš boj za priznanje slovenske države. Predsednik odbora je inž. Janez Trobec, tajnik prof. Polde Cverle, blagajnik g. Dominik Vidmar, člani odbora so še inž. Matevž Hafner, g. Adolf Skok in g. Robert Škrbinc. Stalni svetovalec bo g. Lojze Sočan, zastopnik slovenske vlade v Bruslju. Izvedenec za vloge pa je g. Marjan Učakar. O delu odbora bomo poročali prihodnjič.

K lepi povezavi Slovencev v Belgiji iskreno čestitamo in želimo bogatih uspehov.

● *Naši rajni*: Zaradi starostne bolezni je v Lanakenu umrla naša „mamička“ ga. Marija Rutar, roj. Vergo, rojena 1899. leta v Kompoljah na Dolenjskem. V gospodarski krizi med obema vojnama je ga. Marija s svojim možem g. Alojzijem prišla v Belgijo. Tu je doživljala lepe in slabe čase rudarskih družin. Težko jo je prizadela smrt sina Ivana. Dokler je mogla, se je rada udeleževala naših verskih in narodnih slovesnosti. Bila je gostoljubna. Ko je slovenski duhovnik stanoval še v Liègu, je bil vsako tretjo nedeljo deležen njenega gostoljubja. Visoka leta so prinesla svoje. V onemoglosti ji je zvesto stala ob strani vnukinja Suzi in nazadnje hčerka Mimi. Našo „mamičko“ bomo ohranili v lepem spominu.

V Zwartbergu smo se poslovili od rojaka g. Jožefa Kelher, ki se je pred 61 leti rodil v Gorjanah. G. Jože je bil priden delavec, dober družinski oče in zvest prijatelj. Ni veliko govoril, a lahni nasmeš na ustnicah je pričal o njegovi srčni dobroti. Bolezni, ki ne popusti, se je upiral več let. Veliko je trpel. Tudi on je bil zvest član naših skupnosti. V dolgi bolezni so mu žena ga. Ivanka, hčerka Jožica in sin Ivan zvesto stali ob strani in z njim trpeli. Čeprav so bili v času pogreba mnogi rojaki na pot-

vanju, se je pogreba udeležilo veliko ljudi. Tudi zapeli smo. V imenu Našega doma se je na pokopališču poslovil g. Evgen Koren. Naj se g. Jože odpočije v Bogu! Družini izrekamo krščansko sožalje.

francija

PARIZ

Maša za Slovence je vsako nedeljo in praznik ob petih popoldne v cerkvi sv. Terezije Deteta Jezusa v Chatillonu, poleg Slovenskega doma.

● Slovenci smo z največjim zanimanjem spremljali *obisk predsednika slovenske republike Milana Kučana* in zunanjega ministra dr. Dimitrija Rupela pri predsedniku francoske republike Francoisu Mitterandu, ki je — kot poročajo francoski časopisi — obljubil, da bo Francija podprla slovensko neodvisnost (2. oktobra). V nedeljo, 6. oktobra, pa smo se številno in z zastavami udeležili na Champs Elysées manifestacije za mir na Hrvaškem in za priznanje slovenske in hrvaške neodvisnosti.

● Poleti, v mesecu avgustu, je bil v Kopru *krščen* Baptist Zorn, sin Žarka in Mirjane. Malemu korenjaku in staršem želimo vse najboljše!

● V soboto, 21. septembra, sta se v naši cerkvi v Chatillonu *poročila* Marija Jamnik in Georges Raux, katerima izrekamo iskrene čestitke.

● Društvo Slovencev v Parizu vabi na *martinovanje*, ki bo v dvorani Slovenskega doma v soboto, 9. novembra. Ob sedmih zvečer bo maša v cerkvi, ob osmih začetek martinovanja v dvorani. Vsi veseli ljudje prijazno vabljeni!

● *Koncert Gallus Consorta v petek, 15. novembra.* — Znana skupina GALLUS CONSORT iz Trsta, ki bo v novembru gost pariških Slovencev, je nastala leta 1980 z namenom, da bi poslušalce zbliževala z renesančno in baročno glasbo. Običajno ansambel, ki izvaja dela starejših mojstrov na zelo natančnih posnetkih izvirnih glasbil, sestavljajo Miloš Pahor (kljunasta in prečna

flavta), Dina Slama (čembalo) in njuna hčerka Irena (viola da gamba, oboja), če je treba, se jim pa pridružijo še drugi glasbeniki. Zaradi elegantnosti, izredne muzikalčnosti in skladnosti v izvajanju doživlja ansambel povsod velike uspehe. Spored Gallus Consorta je obširen, saj zajema dela od renesanse do današnjih dni. Ansambel je snemal za več radijskih postaj in posnel že večje število plošč in kaset; posebej je treba omeniti dve pred kratkim izdani: Triosonate in Vokalne skladbe.

Gallus Consort bo na povabilo Društva Slovencev v Parizu nastopil s programom baročnih skladb v Avditoriju glasbene šole v Chatillonu (5 rue Paul Pert, 92320 Chatillon) v petek, 15. novembra 1991, ob 20.30. Vse rojake prisrčno vabimo na ta edinstveni glasbeni večer. Pokažimo, da znamo ceniti dobro glasbo in napore slovenskih umetnikov, ki se v zamejstvu trudijo za ugled slovenske narodne skupnosti.

DIVONNE-LES-BAINS (Ain)

● 14. septembra sta med mašo, kjer so vsi lepo sodelovali, *potrdila* svojo življenjsko ljubezen Stéphanie Struna, bolničarka, iz znane družine Marjana Struna, in Christophe Renard. Obrede je vodil prelat Čretnik. Novoporočencema želimo obilo božjega blagoslova in sreče na njuni življenjski poti.

MARSEILLE

● Morali smo *spremeniti kraj slovenske maše*. S. Kristina, ki nam je v Aix-en-Provence doslej vse pripravljala za naša srečanja, je odšla v Lorgues. Ker je popoldan cerkev zaprta in ni nikogar, ki bi nam jo odprl, smo morali poiskati drugo cerkev za naša srečanja. Odslej bomo imeli slovensko mašo v Marseillu v kapeli pri sestrh Notre Dame de Sion, 231, rue Paradis. Tam imajo te sestre licej. Avtomobile bomo lahko parkirali kar na dvorišču liceja. Rue Paradis je enosmerna in vanjo pripeljite iz La Canebière pri Vieux Poart.

Letos se bomo tam zbrali za slovensko mašo v nedeljo, 10. oktobra, in v nedeljo, 22. decembra, ob 5. uri popoldan. Obvestite tudi rojake, ki ne prejemaajo Naše luči.

PAS-DE-CALAIS IN NORD

● V novembru se bomo spominjali naših dragih *umrljih*. Potrebujejo našo molitev in naše žrtve. Cvetje je po besedah sv. Avgušтина bolj tolažba za žive kakor korist za pokojne. Naj jim Kraljica vernih duš izprosi večni pokoj in mir v Gospodu.

● *Po krstu* sta postala božja otroka Matej Žižek in Julij Jožef Domešič.

nemčija

STUTT GART okolica

● *Takega večera še ni bilo* — Od slovenskih večerov na Württembergem bo v zgodovini najlepše zaznamovan tisti v Esslingenu, 29. septembra letos. Blizu tristo rojakov se je zbralo v dvorani pri cerkvi sv. Elizabete, da izroči svoj dar domovini s čekom v vrednosti 150.000 DEM. K tej vsoti je prispevalo svoj delež okrog petsto naših ljudi s tega področja. Ček smo izročili gostu iz Slovenije, g. Tomažu Kunstlju, tajniku predsednika slovenske vlade prof. Lojzeta Peterleta. Med nas pa ni prišel samo po ček, pač pa tudi zato, da nam spregovori o položaju v Sloveniji in dá odgovor na naša pereča vprašanja. Pri izročitvi čeka so bili navzoči tudi trije nemški gostje: zastopnik Karitasa, Egon Grißmeier, voditelj Katoliškega urada v mestu Esslingen Alfons Fyrnys ter krajevni župnik Avgust Dikel. Imeli so priložnost spoznati, da smo izseljenci zelo navezani na Slovenijo.

Večer pa ni obsegal le točko. Pričeli smo ga s pozdravom naše socialne delavke Doroteje Oblak, ki je med drugim dejala: „Nocojšnji večer je posvečen domovinski misli in ljubezni do tistega, kar je našega. To ljubezen do domovine bomo dokazali z našim skupnim darom Sloveniji z željo, da vsaj malo lajša bolečine zadnje vojne.“ Nato smo v sveti tišini prisluhnili pesmi Slovenski nagelj, v kateri pove druga kitica: „Združil daljave in ceste sveta, kjer se preteka kri našega srca. Orkan pod Triglavom pomiril se bo, spet vrne se nagelj v svojo zemljo.“ Z lepim darom se je slovenski nagelj res vrnil

domov in s tem dokazal, da „za dom cveti, za dom dehti“, kot trdi refren omenjene pesmi. Bog daj, da bi se tudi vihar že končno pomiril!

Sledil je blagoslov slovenske zastave, ki smo jo sprejeli za svojo. Prej pa je dr. Marko Dvoržak iz Ulma razložil simboliko barv in grba zastave. Bela barva pomeni resnico, modra barva zvestobo, rdeča ljubezen. Tako so se lahko glasile blagoslovne besede: „Vsemogočni in večni Bog: ti si luč resnice, ti si beseda zvestobe, ti si moč ljubezni. Blagoslovi to zastavo naše domovine, da bodo njeni simboli naši

Pevci Domačega zvona iz Stuttgarta s svojimi družinami na jesenskem pikniku. V sredi (z očali) njihov zavzeti podpornik Jožef Vipavec.

življenjski vodniki doma in po svetu. Naj veselo plapola nad slovensko zemljo, nad slovenskim morjem in pod

V sobotni šoli v Stuttgartu je tako samo med odmorom. Sicer pa se šolarji učijo verskih resnic, pisanja, branja in petja.

Slovenska župnija v Stuttgartu je nabrala za pomoč Sloveniji 150.000 DEM. Zastopnik Caritasverbanda Württemberga izroča ček Tomažu Kunstlju, ki je tajnik predsednika slovenske vlade Lojzeta Peterleta.

slovenskim nebom. Naj oznanja mir, svobodo, bratsko vzajemnost in pogum deželanov pod Triglavom. Za to te prosimo, ki živiš in kraljuješ vekomaj."

Po izročitvi omenjenega čeka tajniku Tomažu Kunstlju je pevski zbor Domachi zvon pod vodstvom organista Damjana Jejčiča doživeto zapel pesmi Domovina, mili kraj in Eno devo le bom ljubil. Vsebino obeh lahko tolmačimo z našo domovinsko zavzetostjo, ki je izraz zvestobe in ljubezni.

V družbenem delu večera je prekmurski rojak Jože Balažič pričaral iz svoje harmonike vesele in poskočne melodije. Pogodbeno vsoto za nastop (400 DEM) je mladi in simpatični muzikant Jožko poklonil domovini. Prav tako je dvanajst naših gospa položilo v fond Pomoč Sloveniji ves izkupiček (511,50 DEM) za doma pripravljeno pecivo, ki so ga na prireditvi ponudile navzočim. Pobudo za to je dala gospa Sonja Jejčič iz Stuttgarta.

Seveda smo na tej prireditvi igrali tudi tradicionalno tombolo in zobali grozdje, saj smo ta večer imeli za malo vinsko trgatve.

● *Na demonstraciji v Karlsruheju* — Nemško-hrvaška skupnost v Karlsruheju in okolici je za soboto, 5. oktobra, vabila na demonstracijo za Hrvaško in Slovenijo. Čeprav je prišlo vabilo dokaj pozno, se je demonstracije udeležilo okrog trideset rojakov in rojakinj iz Stuttgarta in okolice in tako so v Karlsruheju prvokrat vihrale nove slovenske zastave. Udeležba naših ljudi je bila potrebna tudi iz razloga, ker sta demonstracijo soorganizirali nemški združenji krščanskih visokošolcev in mladih krščanskih demokratov. Na de-

monstraciji je dr. Marko Dvoržak pred mikrofonom zavzeto zastopal slovenske interese in zahteve po svobodni slovenski državi.

● *Dan tujcev v Sindelfingenu* — V soboto, 21. septembra, smo praznovali v mestni dvorani v Sindelfingenu škofijski dan tujcev (Ausländertag) skupaj s tukajšnjim škofom dr. Walterjem Kasperjem. Dobrih tisoč ljudi različnih narodnosti se je odzvalo vabilu in med njimi je bilo kakih sto Slovencev. Na sporedu je bila diskusija o sožitju tujih in domačih župnij v škofiji. Pri tem je zastopala Slovence ga. Jelka Fabčič iz Esslingena. Povedala je, da smo Slovenci tesno povezani z domovino, za življenje tu pa velja pravilo, da moramo sodelovati tako s slovensko kot s krajevno nemško župnijo. Po diskusiji je bila slovesna maša in pri pridigi se je škof Kasper posebej zavzel za upravičene zahteve Slovenije in Hrvaške po samostojni vključitvi v svobodno Evropo. Med mašo je pred obhajilom odjeknila slovenska pesem ob sodelovanju našega moškega zbora. Peli smo Jagnje božje in Tukaj svete so reči. Po maši je bil dveurni spored s petjem in folklornimi plesi različnih narodnostnih skupin. Domači zvon, ki je zastopal slovensko skupino, se je dobro odrezal s pesmima Domovina, mili kraj in Eno devo le bom ljubil.

● *Čestitke k naraščaju* — Otroci prinese pomlad v zakon in družino in pomladi tudi župnijsko skupnost, ki ga s krstom sprejme medse. K tovrstni pomladi čestitamo Pavlu Brkoviču in Suzani, ki sta dobila sinka Jana Pavla;

zakoncema Bojanu in Valeriji Črnčec, ki se jima je rodil sinko Peter, ter zakoncema Tomažu Walterju Mozerju in Karmen, ki sta dala krstiti sinka Marcela. Brkovičevi stanujejo v Sachsenhausnu, Črnččevi v Sindelfingenu in Mozerjevi v Ruitu.

OBERHAUSEN

Težak je tak čas, ugotavljajo ljudje, naši slovenski izseljenci, na vseh koncih naše župnije. Prav veliko jih je bilo, ki so poleti odložili svoj dopust na kasnejši čas, ko bo bolj mirno in vsaj nekoliko bolj gotovo. Tako so si obetali. Čeprav je šla vojna vihra preko Slovenije dokaj hitro, pa se sedaj na Hrvaškem podaljšuje v negotovost. Globoko v srce nas prizadenejo poročila o mrtvih, ranjenih, o grozodjstvih nad civilnim prebivalstvom in njihovo domovino. Slovenski kristjani smo v teh razmerah svoje vsakoletno jesensko romanje k Mariji v Kevelaer posebej posvetili molitvi za mir. Prav veliko ljudi se je zbralo k molitvi rožnega venca in prošnji procesiji v ta namen. Tudi pri maši smo se spomnili vseh, ki trpijo v metežu vojne. Žrtvam vojne je bil namenjen tudi izkupiček vinske trgatve, ki smo jo letos prvič pripravili s pomočjo slovenske skupnosti iz Essna. Prav tako že dlje časa poteka nabirka za prizadete v vojni, kjer smo se tudi uspeli dogovoriti za skupno delovanje. Župnija je "posodila" le svoj konto in skrb za redno odvajanje denarja v Slovenijo. Skupaj z dobičkom iz jesenske prireditve v Kirchhellenu so darovi dosigli do sedaj vsoto 37.000,— DM. Nabirka še traja. Vsem darovalcem se tudi na tem mestu lepo zahvaljujemo.

V Kirchhellenu je bil naš posebni gost g. Nace Polajnar, poslanec Slovenskih krščanskih demokratov v slovenski skupščini in vodja poslanskega kluba. V nagovoru vsem in v kasnejših pogovorih s posamezniki je pojasnil marsikatero vprašanje o slovenskem osamosvajanju in razmerah v Sloveniji.

V okviru *tedna tujcev* so v več krajih nastopale slovenske skupine. V Oberhausnu je že nekaj let tradicionalno srečanje katoličanov drugih narodnosti pod naslovom Kirche international. Letos je bil prav bogat program po slovesnem bogoslužju. Slovenska skupnost je sodelovala predvsem s kulina-

Pok. Magdalena Justin

rično ponudbo. Težišče srečanja je bilo v znamenju solidarnosti s trpljenjem hrvaškega naroda.

Huda preizkušnja je zadela spet eno izmed slovenskih družin v našem mestu. V prometni nesreči je umrla komaj 30-letna Magdalena Justin. Mati, oče in dva brata in z njimi sorodniki in mnogi Slovenci smo stali v žalosti pa tudi polni krščanskega zaupanja ob njenem preranem grobu. Bila je od otroštva povezana s slovensko skupnostjo tako v župniji kakor tudi v društvih. Posebno uspešna je bila v učenju jezikov, saj jih je obvladala kar sedem. Kako kratkoročni so lahko vsi človeški uspehi, se nam kaže še posebej ob takšni nenadni smrti. Zaupamo in molimo, da bi postala deležna popolnega uspeha v večnosti po milosti in usmiljenju Boga, ki vse rešuje.

Za konec pa naj zapišemo še *veselo novico o poroki* g. Igorja Lamprechta in Sabine Lux iz Holzwickede blizu Dortmundu. Igor je bil naš dolgoletni organist v Castropu, sedaj pa se je preselil v Alsdorf in spet zavzeto prihaja orglat v Eschweiler. Obenem je poklicno zelo uspešen. Dokončal je pred leti študij na univerzi v Dortmundu in se uveljavil kot sposoben strokovnjak v strojništvu. Cenimo ga, ker je ponosen Slovenec in zna enakovredno ceniti obe kulturi — slovensko in nemško. Mladi družini želimo božji blagoslov.

MÜNCHEN

● Delovno leto je steklo. Naš sobotni pouk obiskuje 43 otrok. Manj kot prejšnja leta, a vseeno lepo število. Roditelje smo povabili 27. septembra na pogovor. Razmišljali smo, kako bi motivirali otroke za našo šolo. V živahni razpravi so starši dali več zanimivih predlogov. Sklenili smo, da bomo pri pouku poleg delovnih pol uporabljali dve slovenski reviji — Cicibana za mlajše in Ognjišče za starejše. Starši so tudi obljubili, da nam bodo radi priskočili na pomoč, če bo treba.

● Domenili smo se tudi, da bomo na materinskem dnevu predstavili slovenske klasične like. Starejši nam bodo predstavili Cankarjevega *Hlapca Jerneja*, srednji Jurčičevega *Krjavlja* in najmlajši Golijevo *Zajčjo šolo*. Bog daj, da bi nam uspelo. Veliko truda bo treba.

● Ministranti in mladinci so se že dvakrat srečali. Posebno zanimivo je bilo poročilo z izleta v Zambiji. Kar ogreli smo se za slovenske misijone.

● Pevski zbor nastopa vsako nedeljo pri maši. Ubrano petje bogati bogoslužje. Vsakih štirinajst dni ima zbor pevske vaje, kar gotovo ni majhna žrtev. Veseli pa smo vsakega mladega glasu, ki se nam pridruži.

● Naša glavna srečanja so *nedeljske maše*. So lepe, čeprav bi bili veseli večjega števila udeležencev. Seveda ura maše ni najbolj prikladna,

tudi domovino radi obiskujemo. Zato toliko večje priznanje vsem, ki redno in požrtvovalno prihajajo.

nizozemska

● Sredi septembra je bil pri karmeličankah Srca Jezusovega v Sittardu velik praznik. Samostan je slavil *stoletni jubilej svojega delovanja*, naša rojkinja Benigna Turk iz Sodražice pa svoj *zlati redovniški jubilej*. Sestra Benigna je pred 52 leti kot postulantka prišla v Sittard in tu ostala do danes. Poznana je kot skromna, marljiva in vesela sestra. V tem samostanu je tudi več hrvaških sester, ki se rade udeležujejo naše božje službe v Heerlerheidu; z njimi imamo prijateljske stike.

Jubilejnih slovesnosti sta se udeležila tudi Zvon in Folklorna in zbranemu občinstvu iz Sittarda predstavila veliko lepega iz naše kulturne zakladnice.

● Teden dni kasneje, t. j. 21. septembra, pa sta omenjeni skupini, Zvon in Folklorna, nastopili v Brunssumu skupno s poljsko folklorno skupino in mogočnim holandskim moškim zborom iz Brunssuma, ki je čudovito zapel tudi več ruskih pesmi.

Šolarji münchenske sobotne šole.

Med posameznimi točkami je g. Jos Aretz duhovito povedal marsikaj zanimivega.

Na naše pevce in plesalce smo bili upravičeno ponosni.

Verjetno se naši kulturniki niti ne zavedajo, kako pomembno poslanstvo opravljajo s svojimi odličnimi nastopi pred tujim občinstvom.

Morda premalo mislijo na to, da bi svoje nastope izkoristili tudi politično v času, ko si nova slovenska država prizadeva za diplomatsko priznanje in je prav v Holandiji naletela na trmasto in neopravičljivo nerazumevanje.

Kako?

Čisto preprosto. Pred polno dvorano bi naj kdo izrekel pozdrav in v kratkih besedah pojasnil, kdo smo, kaj želimo in hočemo in kakšne ovire srečujemo na poti do naše neodvisnosti. Prijazna beseda v korist resnice, pravice in svobode za vse, tudi za nas, ne bi motila kulturnega razpoloženja ljudi, ki v srcu dobro mislijo.

Naši številni in zvesti sodelavci na kateremkoli področju zaslužijo naše priznanje in zahvalo.

Švedska

GÖTEBORG

● Marsikdo se zanima, v katerih predelih Švedske je največ Slovencev.

*Optimističen pogled v bodočnost
(göteborški petdesetletniki Vinko,
Rosa in Mario)*

Brez dvoma na zahodni obali, v Göteborgu še več kot v Malmöju. Tudi drugih priseljencev je v Göteborgu veliko. V eni izmed obeh župnij na področju Göteborga, v župniji Kristusa Kralja, biva šest izseljenskih duhovnikov, za redno župnijsko pastoralo v švedščini pa sta bila do sedaj samo dva duhovnika — župnik in kaplan. V teh dneh je župnija za to delo dobila še *enega duhovnika*. Novi duhovnik Šved Hakan Jerrhage je bil prvotno duhovnik v švedski protestantski Cerkvi. Pred leti je prestopil v svojo matično Cerkev, kakor Švedi radi imenujejo katoliško Cerkev. Še naprej bi rad opravljal duhovniško službo. Podobno kot njegov stanovski tovariš Sven Erik Pernler je tudi on v Rimu zaprosil za spregled, da bi bil posvečen v katoliškega duhovnika, čeprav je poročen in ima družino. Septembra sta oba prejela mašniško posvečenje. Hakan Jerrhage je bil posvečen 15. septembra v Göteborgu. Poleg svojega duhovniškega dela v župniji bo še naprej deloma zaposlen kot učitelj na katoliški osnovni šoli, kjer je poučeval že doslej. Posebej se zanima za zgodovino srednje Evrope, zato z velikim zanimanjem spremlja osamosvajanje Slovenije. S spremembami na zemljepisni karti stare celine sproti seznanja svoje učence. Simbolom drugih evropskih držav je dodal še slovensko zastavo, da si tako otroci pri zemljepisu laže zapomnijo ime najmlajše države v Evropi.

● Praznovanje, hvaležnost, veliko-dušnost. V *Olofströmu je slovenska maša le nekajkrat na leto*. Nazadnje smo se zbrali peto nedeljo v septembru. Ni nas veliko. Iz veselja, ki sije z

obrazov teh naših rojakov, takoj začutiš, da se radi udeležujejo življenja. Z navdušenjem spremljajo osamosvajanje Slovenije, veseli so dneva, v katerem živijo, in zadovoljni, da lahko pridejo skupaj. Razumljivo, da hočejo biti taki ljudje udeleženi tudi, ko Slovenija brani svojo svobodo in ko se po napadu zopet postavlja na noge. V dneh napada na Slovenijo jih je več odločno zagotovilo: „Najmanj mesečno plačo bom dal za odpravo posledic agresije!“ Rečeno, storjeno. Posamezniki so dali po deset tisoč kron. Hitro so zbrali 100.000 in čez.

● V Nybroju je bilo po maši zopet praznovanje, tokrat kot ponovljeno *obhajanje 50-letnice* Adolfa Bukovca. V Göteborgu pa so se 28. septembra k skupnemu jubileju povezali Silvo Čok, Rosa Eriksson, Marjan Perovič in Vinko Tomažič in namesto posameznih 50-letnic praznovali kar skupno *200-letnico*. Tako v Nybroju kot v Göteborgu se je pri jubilaritih porodila ideja, da jubilejne darove preusmerijo v korist Slovenije. Menili so, da se je zadnjih petdeset let Sloveniji slabo godilo, zato je treba kaj narediti, da ji bo v naslednjih petdesetih boljše. Kar sami želijo Sloveniji, voščimo mi tudi njim: vso srečo in božji blagoslov v naslednjih petdesetih.

● *Poroka* — Nedvomno je ljubezen do domovine pripomogla, da sta se našla Suzana Vurnek, rojena v Skene na Švedskem, in Anton Koželj iz Mengša. Poroko sta načrtovala za

„V mojih petdesetih ni bilo vedno lahko,“ ugotavlja jubilarnt Silvo

Sestra Benigna Turk med prijatelji za svoj jubilej

Cerkveni mešani pevski zbor iz Šmartne pod Šmarno goro med nastopom v dvorani.

začetek julija v Mengšu. Vojna v Sloveniji jima je te načrte prekrizala, zato sta se poročila na Švedskem. Zvestobo in ljubezen sta si obljubila pred oltarjem v Suzanini župnijski cerkvi v Borasu v soboto, 21. septembra. Naj božji blagoslov spremlja njuno skupno življenjsko pot!

pomožni škof dr. Jožef Smej, bi našli blizu 1000 ljudi, med njimi devet birmancev. Pri maši je sodeloval cerkveni mešani pevski zbor župnije Šmartno pod Šmarno goro iz Slovenije.

Popoldne je bil v dvorani Dorfzentruma priložnostni *kulturni program*. Govorjena slovenska beseda se je prepletala s sodobno, domačo zborovsko in umetno pesmijo. Šmartinski pevski zbor je požel nemalo aplavza. Navzoči pa so bili tudi podrobneje obveščeni o Svetovnem slovenskem kongresu ter o

delovanju Katoliškega središča za Slovence po svetu.

Noč je legla na romarsko mestoce, ki v svojih nedrjih ljubosumno varuje dragocen zaklad vere in pobožnosti,

Klicanje Sv. Duha na slovenske birmance.

švica

„Naša pot v Einsiedeln naj bo izraz naše trdoživosti in zvestobe domačemu narodnemu izročilu, ki korenini v veri slovenskega rodu pod Triglavom; naj bo kot pesem, ki med drugim pravi: Slovenija, moj dom brez mej, / ker nosim te s seboj, / kjer rod je moj, / kjer sin je tvoj, / tam si, Slovenija . . . naše slovensko romanje naj bo molitev in prošnja za domovino Slovenijo!“ tako je pisalo v povabilu, poslano nad 1600 naslovov Slovencev v Švici.

Odziv je presegal pričakovanja, saj je tisto jutro, ko se je bilo treba podati na pot, lilo kot iz škafe. Pri slovenski romarski maši, ki jo je vodil mariborski

ko smo se pričeli odpravljati na vse konce Švice.

Einsiedeln je za nami — to pot že triindvajsetič. Dež, ki nam je čez dan prizanesel, je bil znova naš sopotnik. Žarometi so tipali skozi temačno noč, Einsiedeln je bil vedno bolj oddaljen, v duši in srcu pa je odzvanjal refren pesmi z nadihom domotožnosti: „... Slovenija, moj dom brez mej ...“

Novi prostori slovenske misije v Zürichu. — V petek, 27. septembra 1991, so nam bili izročeni ključki novih prostorov za potrebe Slovenske misije v izmeri 108 m². Novi prostori so v isti stavbi in v istem nadstropju kot doslej sedanja pisarna. Premoremo manjšo dvorano, ločeno pisarno in prostor za kuhinjo. Čeprav je bilo več kot očitno, da je pisarna iz dneva v dan premajhna,

s svojo prošnjo ne bi uspeli brez pravočasnega pisnega priporočila g. nadškofa dr. Šuštarja. Najemnino plačuje namreč pristojna cerkveno-državna ustanova Zentralkommission iz prihodkov cerkvenega davka in znaša mesečno 2.350,— frankov — trikrat več kot pa za prejšnji prostor. Čutim dolžnost, da se javno zahvalim tako g. nadškofu za plemenito posredovanje, kakor tudi švicarski Cerkvi, da je prisluhnila našim potrebam.

S pomočjo pridnih slovenskih rok in plemenitih slovenskih src smo prostore povsem prenovili, prepleskali in zamenjali talno oblogo, nabavili novo pisarniško opremo. Naj jim bo vsem, ki so priskočili na pomoč in tistim, ki bodo finančno pomagali pri opremitvi dvorane, povrnjeno po meri njihove velikodušnosti. Novi prostori pa naj še v večji meri služijo Slovencem v Švici.

prezračevanje

DIREKTORJI REŠUJEJO SVOJO KOŽO

Nasprotujemo metodam in obsojamu kampanjo, ki poskuša s lažnimi govoricami, da bo pri lastninskem preoblikovanju v Sloveniji v predelovalni industriji ostalo brez dela kakih 100.000 delavcev. Gre za govorice, ki poskušajo spodbuditi proti sistemskim zakonom **z lažnim prikazovanjem posledic.**

Povsem jasno je, da bodo v predelovalnih podjetjih delali isti delavci kot doslej, saj drugih ni, vsaj takih ne, ki bi bili usposobljeni. Zelo verjetno pa je, da bodo s politiko vsiljenih stavk sedanje **vodstvene strukture** podjetij ta podjetja pripeljala v izgube in **težak finančni položaj**, kar pa bo verjetno imelo za posledico zamenjavo neuspešnih upravljalcev.

Delavci se morajo zavedati, da niso oni tisti, ki so **ogroženi** s sprejemom nove zakonodaje, ampak predvsem **nesposobni direktorji**. Zaradi tega pa prav ti direktorji podpirajo stavke in podobne oblike izražanja nezadovoljstva, na ta način manipulirajo z delavci, s

tem pa hočejo zavarovati predvsem lastno kožo, osebni dohodek in družbeni položaj.

SZDL, Ptuj — DELO 5. 9. 91.

TOŽI SE MU PO ČASIH „DRŽAVNIH JASLI“

V članku „Denacionalizacija da, vendar ...“ v DELU se **Jaša Zlobec** ni strinjal z izrazito — kot je zapisal — votlo in moralistično predstavitevjo zakona o denacionalizaciji in zakona o zadrugah. Ugotovil je, da je zakon o denacionalizaciji zgolj skrb za koristi nekdanjih lastnikov in jih hoče zaščititi kot svete krave. Zahteval je umik teh dveh zakonov z dnevnega reda skupščinske razprave.

Vaša mladost, Jaša Zlobec in tovariši, je bila brezskrbna, saj **ste jedli „iz revolucionarnih jaslí“**, ki so vam jih dolga leta polnili z ukradeno lastnino, kasneje pa z „državnimi dolgovi“, mi, razlaščenci in potomci razlaščencev, pa smo požirali debele slin, ko smo gledali, kako se mastite s tujim premoženjem. Vsi, ki s(m)o z velikanskimi na-

pori, trdom, samoodpovedovanjem in pridnostjo ustvarjali tisto, kar ste vi in tovariši mirne duše goltali, smo morali gledati — in biti popolnoma tihi, če ne ... saj veste, kaj se je dogajalo?! Marsikatero umetniško delo, preproge, zlatnino, vrednostne papirje itd. itd. boste legalno dedovali, če vam le ne pridejo na sled.

Toži se vam po časih „državnih jaslí“, tj. po časih, ko so vaši atki in mamice segali v malho „vzemi, kjer je in kolikor hočeš“. Ste bili morda od vseh teh malverzacij (kar je kriminal) „socialno, moralno, votlo in še kako upravičeni“? **45 let ste živeli od tujega premoženja**, sedaj pa, ko bo nova in mlada slovenska država morda le vrnila tisto, kar je bilo nekoč naše (kolikor je še ostalo), pa se vi, Jaša Zlobec in tovariši, počutite ogrožene!

Z vami, Jaša Zlobec in tovariši, ne bomo polemizirali, a vedite, da imamo razlaščeni zajetne šope „**neprijetnih lastninskih papirjev**“ iz vse Slovenije in to o „bivših najvišjih predstavnikih delovnega ljudstva SRS“.

Združenje lastnikov razlaščenega premoženja, Logatec — DELO, 7. 9. 91.

NOČEJO OD KORITA

Tovariša **Milana Balazica**, „grozovitega otroka“ nekdanje KPS in predvsem sedanje SPD, **skrbi izključevanje starih vodstvenih struktur**. Vsi vemo, kakšno je bilo v preteklosti kadrovanje teh struktur. Vemo, da je bila pogosto, če že ne praviloma, moralno-politična kvalifikacija pomembnejša od strokovne. Prenekateri so v vodstvenih strukturah še danes in bi na vsak način tudi želeli še dolgo ostati.

Ob tem se nam sama po sebi ponuja prispodoba, kako **se** pregovorno najbolj požrešna vrsta domačih živali (mišljeni so prašiči, op. NL) skladno z zakonom močnejšega **upira vsakemu odganjanju od korita**, dokler je še kaj v njem. Če jo že preganjamo, pa glasno protestira in togotno cvili ... Presenetljivo, kajne, kako smo si ljudje in živali včasih podobni?

S svojimi realsocialističnimi nazori, zasnovanimi na demagoških boljšeističnih in komunističnih jaslích, ki dišijo

po centralnoplanskem socialističnem sistemu, petletkah in naftalinu, je tudi tokrat poslanka **Sonja Lokar** obogatila razpravo. Poleg svojih že znanih stališč, da je proti zakonu o denacionalizaciji zato, ker bi sprejetje tega zakona razveljavilo dosedanjo „dobro **staro zakonodajo**“ totalitarnega režima, ki je najbolj grobo **kršila velik del osnovnih človekovih pravic**, se sprašuje, koliko bolje bomo zaradi novih zakonov živeli v letu 1992.

Seveda pa se je najbrž nekoliko namerno pozabila vprašati, **kam nas je** v teh dolgih letih ta dobra, stara **revolucionarna zakonodaja** pripeljala, koliko smo na primer deset let iz leta v leto živeli bolje in kakšno je razmerje blaginje med evropskimi državami, kjer gospodarstvo temelji predvsem na državni ali družbeni lastnini, in državami, kjer prevladuje zasebna lastnina.

Janez Gašperin, Ljubljana — DELO, 7. 9. 91.

„SVETE KRAVE“

Zelo dobro se spomnim nečloveške gonje oblastnikov (v povojnem času) proti skupini ljudi, ki je imela premoženje. Nič ni pomagalo, da je bilo premoženje pridobljeno na pošten, zakonit način. Sledil je nasilen odvzem, obubožanje, ponižanja, **v nemalo primerih** pa celo **likvidacija**.

Predstavniki tiste politike, ki je obubožala delavski razred, se očitno še vedno ne zavedajo, da je imel sistem, v katerem so tako zavzeto delovali vseh 45 let po vojni, vse možnosti, da v totalitarni državi pokaže svoje znanje in uspešnost. Res je tudi, da je v tej državi bila prav **vladajoča struktura zaščitena kot svete krave**.

Rezultati takšnega dela so znani ne samo v Sloveniji, ampak po vsej Vzhodni Evropi. Politična oblast je že povsod izgubljena, s spremembo lastništva **bo dokončno izgubljen tudi gospodarski monopol**, izgubljeni bodo njihovi privilegiji.

Tega se prav dobro zavedajo, zato poskušajo zadnji trenutek še enkrat zavesti javnost in volilce in se ponovno razglasiti za odrešitelje slovenskega naroda, pri čemer ne izbirajo metod. Pomembno je le to, kako preprečiti sle-

herne spremembe in s tem zadržati vpliv v družbi. Skrajni cinizem je, da se nočejo zavedati, da **so krivci za sedanjí položaj oni sami** in njihovi politični vzorniki, katerim še danes zvesto sledijo.

Demeter Kimovec, Ljubljana — DELO, 7. 9. 91.

JAMBORI!

Kolikokrat bomo še brali o tem? Se splašča? Ali res nimamo drugih težav? (Jambore, ki so stali ob „poti spominov in tovarištva“ v Ljubljani, so dali požagati.)

Jambori! To so zame navadni **stražni stolpi v Dachau ali kakšnem gulagu**, prerežani po dolgem na pol in zevajoče nagnjeni nad cesto, da te bije rdeča zvezda in zabije in upogne in prestraši — si te lasti!

Sodim med mlade deklice, ki smo šivale rdečo zvezdo in nam je bila sveta. Koliko lepega smo slišali o rdeči zvezdi. Sodim med ljudi, ki smo največjo življenjsko srečo občutili leta 1945, 9. maja . . . Jugoslavija! Zopet Jugoslavija! Gestapa ni več! Mi in naše zastave z rdečo zvezdo. Simbol upanja in jutranje zarje. Da je tako, sem globoko verjela do leta 1982 . . .

Danes ne morem več!

Vsi vojaki armade imajo na kapah rdeče zvezde. Vsi tanki so porisani z

rdečimi zvezdami. Na letalih so rdeče zvezde. Zastava armade ima rdečo zvezdo. **Pod tem znakom je porušene pol Hrvaške**. Vukovar, Osijek, Vinkovci, Šibenik, Dubrovnik in Banski dvori . . . In tudi v Sloveniji so pod rdečo zvezdo uničevali, strahovali, dokazovali svojo moč. In kje so vse tiste vasi na Hrvaškem, ki so porušene do tal? V imenu rdeče zvezde!

Nobenega jambora več! Dost' 'mamol! Za ta denar naj se kmetom povrne škoda, ki jim je bila narejena, ko so jim brez vsakega vprašanja te strahotne „gavge“ postavljali na zemljišča. Jambore pa naj spremenijo v porušene mostove na Hrvaškem! In nikdar in nikoli več uvoženih simbolov!

Herica Kumer, Ljubljana — DELO, 10. 10. 91.

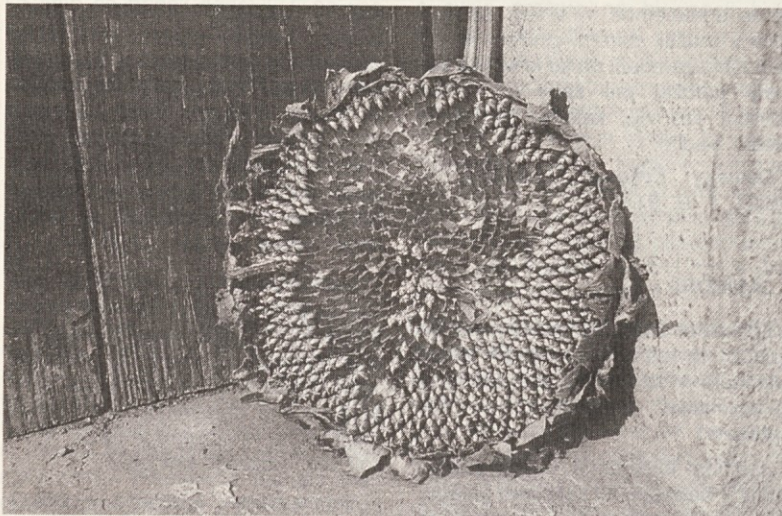
MEDŠKOFIJSKI ODBOR IZOBRAŽENCEV LJUBLJANA

Dogodki zadnjega časa nas vse skupaj presenečajo. Mednacionalnim napetostim (v Jugoslaviji), ki so ne samo ostale, ampak so se med štiridesetletno zamrznitvijo celo povečale, se je pridružila še ideološka mržnja.

Ko je nastopila politična odjuga in nevarnost, da srbski center izgubi svojo moč, so njegove ambicije, da si podredi vse narode Jugoslavije, planile na dan z vso silo. Predimenzionirana

Z letošnje spominske slovesnosti na Teharjah.

jugoslovanska armada kot utelešenje teh ambicij si je hotela najprej pokoriti Slovenijo, sedaj pa z vsemi sredstvi spravlja na kolena Hrvaško. **Ravnine ob Donavi in Savi, kraška Lika in v morje zazrta Dalmacija** so postale **priče nasilja, gorja in krvavega plesa**. Barbarstvo ne obide niti bolnišnic, šol ali kulturnih spomenikov. Nasprotno: prav zadnji so vse pogostejša tarča najtežjih orožij.

Vse to se dogaja pred obličjem Evrope, ki smo o njej sanjali in po njej hrepeneli pol stoletja. Še vedno ne moremo razumeti, zakaj v tem metežu **Evropa** ne more ugotoviti napadalca. Ji mar primanjkuje občutek za resnico? Se spreneveda? V obeh primerih s svojim oklevanjem spodbuja napadalca in je **sokriva** za razdejanja in prelivanje krvi.

Ponavlja se zgodovina: območje, kjer divja vojna, je stoletja krvavelo za obrambo Evrope. Sedaj je priložnost, da se za vse to oddolži in s svojo avtoriteto prepreči vojno divjanje.

DRUŽINA, Ljubljana, 13. 10. 91.

POSLANCEM, KI SO SE ODLOČILI, DA BODO TATU DRŽALI VREČO

Predstavniki starih oblastnih struktur poskušajo preprečiti izglasovanje zakona o denacionalizaciji, čeprav je

vsem jasno, da brez poprave krivic ne bo šlo.

Nekaj najbolj očitnih podtikanj.

● Pri sestavi zakona niso sodelovali strokovnjaki (Franci Ban).

Ni povsem jasno, katere gospodarske strokovnjake naše socialistične preteklosti naj bi poslušali, čeprav so nas s svojimi znanstvenimi pristopi pripeljali do gospodarskega pohabljenja.

● Delavci ne bodo udeleženi pri deležu lastnine, ki so ga vsa ta leta soustvarjali (Dušan Semolič).

Razlaščenci s tem nimamo nič. Posledice življenja v komunizmu nosimo vsi. Razlaščenci hočemo zgolj svoje nazaj; lastnino, ki bi jo želeli delavci, pa so žal njihovi dolgoletni oblastniki raznesli in z gospodarskimi potezami uničili. Obrnejo naj se torej na svoje oblastne strukture, npr. na razne bivše direktorje Elana, Iskre in podobnih organizacij, ne pa na razlaščence, ki so mnogi prav tako delavci in po tej strani enako opeharjeni.

● Zakon je v celoti politično zgrehšen (Miran Potrč).

Neizmerna želja po tem, da vse ostane, kot je, in nekdANJI politični moči, ki je izražena docela neprikrito. Vsem podobno mislečim mora postati jasno, da komunističnega načina gospodar-

jenja ni več. Ignorirati prave lastnike pa je politično nemoralno in v razvitem svetu kaznivo dejanje.

● Zakon kar počez razveljavlja kopico zakonov (Sonja Lokar).

Osupljivo dejstvo, da nekaterim boljševisični zakoni še vedno dišijo in bi radi, da bi še kar naprej veljali. Sonja Lokar žaluje za kopico zakonov, ki so nas pripeljali na rob propada. Brez komentarja!

● Socialisti ne morejo sprejeti logike kapitala in zapostavljanja zaposlenih (socialisti).

Tisto, za kar se razviti svet najbolj bojuje, je prav logika kapitala, in to moti socialiste. Logika kapitala nudi zaposlenim dostojno življenje in dober zaslužek.

● Zakon nas bo postavil v čas zgodnjega kapitalizma in nas s tem izpostavil nevarnostim, kot so fašizem in komunizem (Emil M. Pintar).

Da gredo nekateri res predaleč in s tem prestopijo prag logike ter pridejo v nasprotje sami s seboj, zgovorno priča zgornji primer. Ali pa se gospod Emil M. Pintar niti ne zaveda, da je po svoji jasno izraženi miselnosti še vedno nespreobrnjeni komunist?

● Najprej je treba začeti razpravo o lastninjenju, šele potem o denacionalizaciji (Karel Vuković, SDP).

Ostanki socialističnega razmišljanja, ki ne sledijo gospodarski logiki in ne vedo, da se vedno najprej poravnajo vsi dolgovi, potem pa šele začne znova. Predvsem zato lahko denacionalizacija nemoteno steče pred privatizacijo, nikakor pa ne narobe.

● Zakon varuje zgolj koristi nekdanjih lastnikov in jih varuje kot svete krave (Jaša Zlobec).

● Zakon je pisan na kožo bivšim lastnikom (Miran Potrč).

Sprašujemo se, komu neki na kožo naj bi bil pisan zakon o vračanju odvzetega premoženja, če ne zgolj tistim, ki so jim ga odvzeli. Gre za nesmiselno podtikanje, ki daje v podtonu veliko

prednost komunističnim pogromom. Lastnina razvitega sveta je zaščitena celo bolj kot svete krave, saj je temelj uspešne proizvodnje. Stališča Jaše Zlobca in Mirana Potrča so nevarna, ker peljejo v totalitarizem in diktaturo, saj želita razpravljati o nečem, o čemer sploh ni mogoče razpravljati. Lastnina namreč ni stvar dogovora (kot bi želeli komunisti), ampak stvar delavnosti, sposobnosti in iznajdljivosti.

● **Zakon izključuje današnjo vodstveno strukturo in inteligenco in s tem podpira le določene sloje in sicer združenje lastnikov razlaščenega premoženja ter kmečki lobi (Miran Balazic).**

Zakon o denacionalizaciji se trudi poiskati pravega lastnika, ki bo edini lahko skrbel za svojo lastnino in jo iztrgal iz mačehovskih rok zdajšnjih vodstvenih struktur. Te so ga dodobra siromašile, in sicer vsa ta leta, povrh vsega pa še pred našimi očmi. Skrajni cinizem, ki meji na nesramnost, pa je zavzemati se za te strukture. Kar zadeva kmečki lobi, ki desetletja kljub zatiranju prehranjuje skoraj vso Slovenijo, ima ta lobi popolno suverenost pridobiti pravice, kajti prav ta lobi je edini, ki nam bo zagotavljal hrano tudi v prihodnje.

● **Ogroženo je slovensko delavstvo v sindikatih (Franc Ban).**

Popolno zavajanje ob podatku, da gre pri vračanju zgolj za 10 % družbenega premoženja. Vsakomur je jasno, da teh 10 % ne bo ogrozilo slovenskega delavstva, ampak bo ravno na teh 10 % zasebni lastnik boljši gospodar in s tem tudi boljši plačnik. Kako si sicer razlagati tako visok standard delavcev na Zahodu in hkrati mizerijo delavskega življenja pri nas pod zdajšnjimi upravljalskimi strukturami?

● **Zgodilo se bo, da bo leta 1995 le 15 % ljudi razpolagalo s 60 — 65 % družbenega bogastva (Emil M. Pintar).**

O uresničitvi te prerokbe je težko razpravljati, dejstvo pa je, da danes peščica ljudi razpolaga z vso družbeno lastnino, torej 100 %. Kako je mogoče,

da te številke Pintarja ne vznemirjajo prav nič, hkrati pa vztrajno zagovarja interese tega neuspešnega aparata, ki neodgovorno gospodari že desetletja, živeti pa hoče, kot bi bil uspešen.

Kako gledajo ti poslanci na morebitne odvzeme naših vikendov po Hrvaški in odvzeme podjetij v Srbiji? Če tako silovito negirajo zasebno lastnino, bi ne bilo morda odveč, če bi komu od njih zasegli vikend — morda bi šele potem začutil, kaj je nasilen odvzem in kako ponižujoča je sploh razprava o tem, ali vračati ali ne.

Združenje lastnikov razlaščenega premoženja, Ljubljana — DELO, Ljubljana, 7. 9. 91.

NAMERNO PRIKRIVANJE

Bodica je ušla izpod peresa sodobne razlagalke NOB Drage Ahačič v sobotni prilogi DELA, 7. septembra, ko trdi, da je bila komunistična sovjetska armada skupaj z evropskimi osvobodilnimi gibanji edini branik svobode in človečnosti v Evropi.

Pri tem pozablja, da je bila prav ta armada še leto dni prej **Hitlerjev zaveznik**, da je skupaj z njim **napadla in razdelila Poljsko, pomorila poljske oficirje v Katinskem gozdu, napadla samostojno Finsko** . . . in da se šele sedaj rešujejo izpod dolgoletne okupacije Latvija, Litva in Estonija.

Današnji raziskovalci polpretekle zgodovine **namerno pozabljajo našo komunistično revolucijo**, ki je bila večše prekrita z narodnoosvobodilnim bojem, in tudi namerno prikrivajo dokumente, ki bi razgaljali takratne komunistične cilje.

Lovro Mrak, Ljubljana — DELO, Ljubljana, 14. 9. 91

POPRAVKI ZGODOVINE

Mile Šetinc se v sobotni prilogi DELA (5. 10.) huduje nad „oblikovanjem narodnjaško-konservativnega tabora . . . , ki mu daje ton krščansko-demokratska stranka“ v Sloveniji, in ugotovi, da gre temu žarišču — krščansko-demokratskemu — med drugim tudi za „popravek“ zgodovine: „Uvod v ‚popravek‘ je razveljavitev poglavitne ideološke legitimacije povojnega enopartijskega režima — zmage v osvobodilni vojni. Zmaga je resda bila, toda zmaga v državljanski vojni, ki so jo sprovcirali komunisti (ko pa so na drugi strani ‚fantje‘ prisegli Hitlerju, so držali figo v žepu, saj so vedeli, da bodo Angleži zmagali).“

Omenjeni pisec zna stavke tako obračati, da ga nikoli ne moreš prijeti za besedo, češ da je trdil to in to, ker ti vedno lahko odvrne, da to ni njegova trditev, ampak le njegov povzetek nasprotnikove trditve. Vendar je v zgoraj navedenih stavkih jasno, da trditev o

(dalje na strani 34)

kaj ko bi se malo vadili v slovenščini

● ZANIKAJ NASLEDNJE POVEDI.

- Oče je doma.
- Šofer je znak videl.
- Jaka si hoče kupiti kotalke.
- Sosed ima boljši avto kot jaz.
- Knjigo sem posodil Alenki.

● ZANIKANJE ODPRAMI Z NASPROTNIM ZAIMKOM.

- Tatjana sedajle z nikomer ne govori.
- Nobeden ne manjka.
- Ded mi ni o tem ničesar povedal.
- Med vožnjo nismo imeli nobenih težav.
- Ali še nihče od vas ni bil na Triglavu?

● NAREDI POVEDI TRDILNE Z DVEMA NIKALNICAMA.

- Ta povest mi je znana.
- Kaj se treseš, saj si vendar plavalec!
- Pogovor s pisateljem je bil zanimiv.
- Na sneg smo bili pripravljeni.

- Vloga sodnika pri tekmi je bila pomembna.

● POPRAVI NAPAKE.

- Tomaž je bil bojaželen.
- Na bojnem polju je bilo slišati kričanje.
- Bil je pobornik za mir.
- Bila je bolana na želodcu.
- Dolgo je болоval.

● POPRAVI NAPAKE.

- Srbi so bombandirali Vukovar.
- Teta mi je kupila bombone.
- Za Božič gremo pa spet domov.
- Bolna babica jim je padla v breme.
- Odšel je, brez da bi se poslovil od mene.

● POSTAVI PRIDEVNIKE V OKLEPAJIH V PRIMERNIK.

- Ta prepad je (globok) od onega.
- To jabolko je (mehak), kot je bilo prejšnje.

- Po (ozek) poti, kot je ta, še nisem vozil.
- Odmor je bil (dolg), kot je bilo načrtovano.
- Mislim sem, da bo grča (trd), kot je bila.

● POSTAVI ZAIMKE V PRIMEREN SKLON (V DALJŠI ALI KRAJŠI OBLIKI).

- Ni (jaz) še povedala.
- (Jaz) povej o mojih napakah, ne (ona).
- Vrni (onadva) denar!
- (Ona) je pozdravil, (jaz) pa ne.
- Kako, da se (vidva) juha upira?

● ZDRUŽI PREDLOGE Z ZAIMKI.

- Kaj boš (čez mene) toliko govoril?
- Sprejmite ga (med sebe).
- (Nad mene) so prišli z gorjačo.
- Ne ozirajte se (na mene).
- „(Po mene) je poslal dunajski cesar,“ je rekel Krpan.

● POPRAVI NAPAKE.

- Perla, bisern, nebi, nebom, na tem mi je, bitjece, kasa, kasirka, dobrobit, blagostanje, žegen, žegnati, Blegaš, bliščati se, v daljavi bleščeče planine, bližajoča poroka, predstoječ, bližnica, priti na kant, bogatstvo, izobilje, bogat na zlatu, bogata rosa, bogat pridelek, trgatvev je bogata, bogateti na denarju, industrija je bogatela vso okolico.

anton aškerc balada o sv. martinu

(skrajšana)

Sneg mete . . . , ostra sapa piše . . .
In krog in krog nobene hiše!

Pač, nekaj tu stoji . . .
Kapelica je, se mi zdi.

Kapela svetega Martina,
patrona ljubega mi vina!

Da nisem ga tako rad pil,
nocoj bi tukaj ne nočil . . .

Veš, imel kočo svoje dni
še lepšo jaz sem kakor ti.

Zdaj ni več moja tam na Griči —
prodali so mi jo biriči.

In zdaj razcápan je berač
in bos kot gos Boštjan, kovač.

Še mene s plaščem zdaj ogrni.
Če treba, Bog ti ga povrni!

Tako . . . , tako! Kako se svetil
Oh, škoda ž njim se je odeti . . .

Kako me greje! . . . Naj počijem,
v tvoj plašč ovit tu v kot se skrijem . . .

In ko zasvetil se je dan —
bil zmrznil je berač Boštjan.

REŠITEV NALOG IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE NAŠE LUČI

● **USTREZNI GLAGOL:** Kako moreš reči kaj takega! Vrabček ni mogel odleteti. Blaž mora v posteljo! Moral sem te poklicati. Kaj pa mi moremo za to!

● **DOVRŠNIKI:** Izgledam, nagle-dam se, ogledam si, pogledam, pre-gledam, ugledam, zagledam. Dogra-dim, izgradim, nagradim, ogradim, pregradim, prigradim, vgradim, zagra-dim, zgradim. Izpeljem, napeljem, od-peljem, popeljem, prepeljem, pripe-ljem, speljem, vpeljem, zapeljem. Do-pišem, izpišem, napišem, odpišem, opišem, popišem, prepisem, pripišem, spišem, vpišem, zapišem. Izpojem se, napojem se, odpojem, prepojem, za-pojem. Izrišem, narišem, orišem, porišem, prerišem, pririšem, vrišem, zarišem, zrišem. Izvozim, navozim, obvo-zim, odvozim, povozim, prevozim, uvo-zim, zavozim, zvozim.

● **USTREZNI GLAGOLI:** Cankar opisuje svojo mater v izredno doživeti-h črticah. Prav lepo te pozdravljam. Prisrčno se ti zahvaljujem za pismo. Malo počakaj, ravno oblačim se. — Ne zapiraj mu vrat pred nosom.

● **PRIMERNIKI IN PRESEŽNIKI:** Boljši, najboljši. Daljši, najdaljši. Dražji, najdražji. Globlji, najgloblji. Krajši, najkrajši. Lažji, najlažji. Manjši, najmanjši. Mehkejši, najmehkejši. Nižji, najnižji. Ožji, najožji. Slajši, najslajši. Tanjši, najtanjši. Težji, najtežji. Višji, najvišji.

● **POPRAVLJENE NAPAKE:** Bojim se psa in človeka. Zapregel je belca in pogнал. Tudi z berglami se daleč pride. Ves čas mu je segala v besedo. V tej beznici (brlogu) pa še nisem bil.

● **POPRAVLJENE NAPAKE:** Ne iz-mikaj se delu. Ne beži pred delom. V srednjem veku so tlačani živeli pod težkim bičem (korobačem) graščakov. Bilka pri bilki — kakšna lepota! O bin-koših se vrnem za zmeraj domov. Poj-dite k blagajni in plačajte!

● **NEDOVRŠNIKI:** Tomaž, od kod prihajaš? Nada, ali še vedno prepisu-ješ? V romanu nam pisatelj prikazuje vaško življenje. Kaj praviš k temu? — Priporočam se za ponoven obisk.

● **VEZNIKI:** Boljša pamet kot ža-met. Boljši danes kos kakor jutri gos. Pri sestopu z gore je bil Primož hitrejši od Blaža. Od vseh pesnikov je najrajši brala Balantiča. Med vsemi delavci je bil Miha najbolj uspešen.

● **PRIMERNIKI IN PRESEŽNIKI:** Bolj bel, najbolj bel. Blažji, najblažji. Bolj divji, najbolj divji. Bolj gosposki, najbolj gosposki. Grši, najgrši. Hujši, najhujši. Krepkejši, najkrepkejši. Mi-lejši, najmilejši. Mlajši, najmlajši. Mo-drejši, najmodrejši. Bolj navaden, naj-bolj navaden. Slavnejši, najslavnejši. Trši, najtrši. Trdnejši, najtrdnejši. Bolj učen, najbolj učen. Udobnejši, naj-udobnejši. Večji, največji. Zvestejši, najzvestejši. Bolj žilav, najbolj žilav.

● **POVEDI S PRIMERNIKI IN PRESEŽNIKI:** Ta srajca je bolj bela kot ona, ta je pa od vseh najbolj bela. Ded je blažji od očeta, mati je pa izmed vseh najblažja. Sosedov pes je bolj divji kot naš, sploh je od vseh psov v tem kraju najbolj divji. Žena je bolj gosposka od moža, hčerka je pa med vsemi najbolj gosposka. Ta slika je grša od one, ta je pa od vseh najgrša. Sosea je hujša od sosedu, mlada je pa med vsemi najhujša. Sin je krepkejši kot oče, najbrž bo od vseh v rodovini sploh najkrepkejši. Sijale nam bodo še milejše zvezde, najmilejše iz vseh bo-mo pa gledali v večnosti. Tine je mlajši od Toneta, Tunek je pa izmed vseh najmlajši. Starejši človek je navadno mo-drejši kot mlajši, najmodrejši med vsemi pa je tisti, ki ve, da nič ne ve. Bolj navadno je običajno boljše od manj navadnega, največji ljudje so pa navadno od vseh najbolj navadni. Aškerc je slavnejši od Medveda, najslavnejši od vseh slovenskih pesnikov pa je Prešeren. Ta človek ima trši po-gled kot srce, najtrše od vsega pri njem so pa besede. Navezali smo trdnejše vezi kot prej, od njih pričaku-jemo najtrdnejšo zvestobo. Peter je bolj učen kot Pavel, Boštjan je pa od vseh najbolj učen. V udobnem stolu se sedi udobneje kot v neudobnem, naj-udobnejša od vsega pa je postelja. Jaku si dal večji kos kruha kot meni, največjega si pa pridržal zase. Pes je dostikrat zvestejši od človeka, najzve-stejša pa je knjiga. Delavec je bolj žilav kot uradnik, od vseh najbolj žilav je pa kmet.

izražajmo se lepo

Izjokal je vso bedo svojega srca. — Je prava podoba be-de in zapuščenosti.

o

Ne joči, bedaček moj malil — Norčevali so se iz vaškega bedačka. — Kaj bedačiš? — Ne verjamem, saj nisem be-dak. — Ne bom ti za bedaka. — Imeli so ga za bedaka. — Bedakovič! — Govori, kvasi, počenja bedarije. — Ne delaj se bedastega! — Bedaste čenče. — Da je le ta bedasti dan za meno! — Tako bedasto vreme! — Ne bulji vendar tako bedasto vame! — Ne brigam se za take bedastoče.

o

Bedno ljudstvo, bedno življenje. — Prebija se z bedno plačo. — Bedna žival je od utrujenosti komaj še stala. — Delil je z jetniki bedno usodo. — Bedni izdajalec. — Bedni izgovori. — To je bedna laž. — Bednost zaslužka. — Bednost takih izgovorov. — Spregledal je njegovo nravno bednost. — Pogreznil se je v brezmejno bednost.

o

Bedela je vso noč pri bolni-ku. — Lučka bedi dolgo v noč. — Ali bedim ali sanjam? — Starši bedijo nad otroki. — Učitelji bedijo nad vedenjem učencev.

o

Masti se s kurjim bedrcem. — Spekla je gosje bedresce. — Smejal se je in se tolkel po bedrih. — Obiral je kurje bedro. — Hlače mu kar opleta-jo po suhih bedrih.

prezračevanje slovenskega prostora

(nadaljevanje z 31. strani)

državljanski vojni, ki so jo sprovcirali komunisti, ni njegova, kakor tudi ne tista, da so „fantje“ vedeli, da bodo zmagali Angleži. Njegova pa je, da so „fantje“ prisegli Hitlerju.

Da se je zdelo temu piscu primerno, to neresnico zapisati tik pred nedeljsko slovesnostjo na Rogu v čast tisočem

poštenjakov, ki jih je v slovensko podzemlje spravila stalinistična revolucija, je stvar njegovega okusa. Da to zgodovinsko neresnico ponavlja, pa ni več samo njegova stvar.

Ta njegova trditev je ali zmota ali laž. V prvem primeru gre za hibo na strani inteligence, v drugem na strani morale. Vsekakor je prvo manj slabo kot drugo, slabo je pa oboje.

Ko bi ne bil slovenski prostor še vedno tako zastrupljen s partijsko „resnico“, bi pač nepristransko sodišče piscu prepovedalo ponavljati zmoto/laž, kot se dogaja v vseh demokracijah na svetu. Tako pa . . . Omenjeni gospod bo še naprej nekaznovano ponavljal partijsko „resnico“, Slovenci bomo pa še naprej nemočno

gledali zastrupljanje našega prostora, kot da petdeset let tega še ni bilo dovolj.

Sicer se bo pa moral imenovani gospod sprijazniti tudi z drugimi popravki, ne zgodovine, ampak zgodovinopisja. Tudi s tistim, da so državljansko vojno sprovcirali komunisti samo zato, da bodo prišli na oblast.

Saj se mi smilijo ljudje, ki so obsojevali na bistvene popravke svojega doslejšnjega prepričanja o odločilnih dogodkih v naši polpretekli zgodovini, a „kakor imam rad Sokrata, imam še rajši resnico“.

Jaka Kac

SLOVENEC, Ljubljana. 16. 10. 91.

dobili smo v objavo:

DEMAGOGIJO SO VADILI 45 LET

Ob izjavljanju sedanje opozicije, da bo zaradi zakona o denacionalizaciji prišlo do gospodarskih težav, pomanjkanja hrane ipd., res nismo presenečeni, saj so komunisti in socialisti vadili demagogijo 45 let, vemo pa tudi, kakšno gospodarsko dediščino so nam ob svojem odhodu zapustili.

Predlog zakona o denacionalizaciji je za marsikatero upravičenca še zmeraj nepopoln in celo krivičen: revolucionarno odvzeta lastnina, ki je bila prodana fizičnim osebam, ostane nedotaknjena, upravičenci pa ne bodo zanj dobili nikakršne odškodnine. Glede vračanja kmetijskih zemljišč pa je v zakonskem predlogu določen rok pet let po izdaji denacionalizacijske odločbe oziroma deset let po sprejetju zakona, kar je dovolj in preveč dolga doba za proizvodno in socialno preureditev kmetijskega gospodarstva. Kmetje upravičenci smo namreč kljub mačehovskemu odnosu nekdanjih oblastnikov zaradi pridnosti in delavnosti dobro opremljeni s kmetijskimi stroji, zato bomo lahko uspešno obdelovali tudi vrnjena zemljišča in trg bo dobro založen s hrano, cenejšo kot zdaj.

Združenje lastnikov razlaščenega premoženja, Ljubljana

poslanim v slovensko podzemlje

(nadaljevanje s 6. strani)

deset let. S tem dejanjem želimo vsem žrtvam vrniti pravo ime, priznati njihovo dostojanstvo in izpovedati, da so del naše zgodovine.

Povedal je še:

„Po drugi svetovni vojni je slovenski Kajn ukazal svojemu bratu: ‚Pojdiva ven! Ven na polje, v dolino pod cerkvijo sv. Ane, da ne bo nihče videl in slišal.‘ Celo prisilil je brata in s kamijoni ponoči odpeljal v Hrastnik, v Dol pri Hrastniku, v opuščene rudniške rove, v Brnico, Hudo jamo, Košnico . . . Tam na samem je Kajn ubijal tisoče in tisoče svojih bratov.

In po petinštiridesetih letih vpije iz zemlje glas krvi ubitega brata Abela. Resnica se oglašja in sprašuje: Kje je tvoj brat Abel? Petinštirideset let se ni odgovorilo, se ni smelo odgovoriti na to vprašanje. Sedaj ni mogoče več molčati. Glas krvi pač ne utihne. Ni mogoče reči:

‚Ne vem.‘ Ni se mogoče izgovarjati z vprašanjem: ‚Mar sem jaz varuh svojega brata?‘

Vsi znamo odgovoriti. Ni nam potrebno povedati na glas. Glasno si rajši povejmo resnico: Vsak je varuh svojega brata. Vsi smo odgovorni drug za drugega pred prihodnostjo našega naroda, pred lastno vestjo in Bogom.“

Na drugi strani cerkve, na tisti, ki gleda proti taborišču, je sledil krajši kulturni program, med katerim je minister Rejc odkril spominsko ploščo. Omenil je nepojmljiva grozodejstva, ki jih je po vojni zagrešil komunistični režim. Poudaril je skrb Cerkve in drugih, ki si prizadevajo za spravo in drugačno prihodnost. Omenil je skrb demokratično izvoljene oblasti, da bi popravila pretekle krivice in omogočila svobodno življenje vseh.

Nastopil je teharski pevski zbor. Potem je eden od štirih preživelih domobrancev iz Teharij, Tone Švigelj, izrazil upanje, da bo mlada slovenska demokracija krivce teharskega gorja poklicala na odgovornost.

nove knjige

Stane Kos

STALINISTIČNA REVOLUCIJA NA SLOVENSKEM 1941—1945, 2. del

Končno je izšel težko pričakovani 2. del STALINISTIČNE REVOLUCIJE NA SLOVENSKEM, 1941—1945.

Prvi del, ki je izšel leta 1984, je obravnaval obdobje od leta 1918 do kapitulacije Italije septembra 1943. Prav

prvi del STALINISTIČNE REVOLUCIJE je zelo pomemben, saj (po)kaže na bistvo: kdo je v Sloveniji sprožil in izvajal krvavo državljansko vojno (revolucijo).

STALINISTIČNA REVOLUCIJA je do sedaj glavno sintetično delo, ki ga je napisala (pogojno rečeno) protikomunistična stran. Celih štirideset let je bila „druga stran medalje“ objavljana le v kratkih zapisih po različnih emigrantskih publikacijah. Res, slovenska politična emigracija je izdala izredno veliko knjig na to temo, vendar so bile vse po vrsti tematsko specializirane na določen problem. Najpomembnejše pa je, da je bilo vse to za Slovence v Sloveniji prepovedano.

Zbiranje gradiva za STALINISTIČNO REVOLUCIJO je bilo garaško delo, ki je trajalo štirinajst let. Ker so bili režimski arhivi nedostopni, se je moral pisec opirati le na režimsko in emigrantsko literaturo ter na lastno arhivsko gradivo, ki pa je zaradi objektivnih okoliščin dosti skromnejše kot režimsko. Čeprav arhivov, ki so (bili) nedostopni v Sloveniji, ni bilo mogoče uporabiti, je treba povedati, da slovenskemu zgodovino-pisju v prihodnosti ne bo treba vsebinsko spreminjati STALINISTIČNE REVOLUCIJE, kvečjemu bo šlo za manjše popravke in dopolnila. Zato še vedno ne razumem, kako je lahko sredi 80 let neki mlajši slovenski zgodovinar v TELEKSU oholo izjavil, da STALINISTIČNA REVOLUCIJA (1. del) nima nobene vrednosti.

Garaško delo zbiranja in sintetiziranja gradiva za STALINISTIČNO REVOLUCIJO je opravil v Argentini živeči Nikolaj Jeločnik (Stane Kovač je psevdonim zaradi obdobja komunističnega režima), pomagal mu je Janez Grum, oba dela pa je založil Branko Rozman.

Drugi del STALINISTIČNE REVOLUCIJE obravnava obdobje od septembra 1943 do konca vojne. Knjiga je napisana zelo pregledno, lahko bi rekel, da skoraj v enciklopedijskem stilu. Vsebuje sedem poglavij:

- Po 8. septembru 1943 zasede nemška vojska vso Slovenijo,
- Revolucija po zlomu Italije,
- Slovenski protirevolucijski odpor,
- Revolucija in odpor proti njej na prelomu 1943/44,

- Na prehodu v vroče poletje,
- Zadnja vojna zima in predvečer zavezniške zmage,
- Zavezniška zmaga v Evropi in njen odmev na slovenskih tleh,
- epilog: Domobranska predaja Angležem in angleška izdaja domobrancev.

Vsako naštetu poglavje je razdeljeno v vrsto krajših, zelo preglednih podpoglavij.

V STALINISTIČNI REVOLUCIJI bo lahko vsak, ki ga slovenska tragična zgodovina v naši polpreteklosti vsaj malo zanima, našel vrsto pomembnega, ključnega (za razumevanje današnjih dogodkov v Sloveniji) in seveda tudi zanimivega branja.

Med celo vrsto opisov lahko v 2. delu beremo o bistvu domobranstva, o domobranski prisegi, črni roki, usodi civilne ilegale, o glavnih domobranskih bojih s partizani, o Rupnikovem načrtu za umik domobrancev, o poteku in ozadju angleške predaje domobrancev v množično smrt . . .

Mogoče bo kdo pogrešal podrobnejše opise dogodkov „na terenu“, mislim predvsem na opise bojev med domobranskimi udarnimi bataljoni z revolucionarno agresivno usmerjenimi partizanskimi enotami, saj je STALINISTIČNA REVOLUCIJA bolj posvečena političnim zakulisjem.

Vsebinsko priučujoče knjige bi moral poznati vsak slovenski intelektualec, da o zgodovinarjih ne govorim. Šele to je knjiga, ki na podlagi dejstev postavi na glavo vse dosedanje partijsko zgodovino-pisje. Poznati bi jo morali uredniki Enciklopedije Slovenije, da ta ne bi bila več popolnoma komunistično pristranska (torej v nekaterih geslih neresnična), kot je bila doslej. To je knjiga, mimo katere profesorji zgodovine ne bodo mogli, še posebej v današnjem vmesnem obdobju, ko so še vedno v uporabi stari učbeniki, ker novih še ni.

Izid STALINISTIČNE REVOLUCIJE NA SLOVENSKEM 1941—1945, 2. del, je za vse tiste, ki hočejo razumeti slovensko polpreteklost in sedanost, velik dogodek.

Ivo Žajdela

slovenske radijske oddaje

• Köln

vsak dan, razen nedelje
16.15—16.50

na frekvencah 31, 41, 49 m
ter 6140, 7130 in 9770 kHz
v soboto in nedeljo dopoldne
ob 9.30—10.20
na frekvencah 41, 49 m ter
5995, 6130 in 7130 kHz

• London

vsak dan

12.00—12.15 na frekvencah
9.61, 11.78, 15.235 MHz
ter 31.22, 25.47 in 16.69 m
v nedeljo dopoldne
11.30—12.15 na istih frekvencah

vsak večer

18.30—19.00 na frekvencah
6.05, 9.77, 11.78,
15.315 MHz ter 49.59,
30.71, 25.47 in 19.59 m

• Vatikan

vsak dan

18.45—19.00 na frekvencah
41 in 49 m ter 1530 kHz
ponovitev naslednje jutro
4.45—5.00 na istih frekvencah.

oglasi

● Dragi rojaki! Za Vašo SELITEV v domovino se Vam toplo priporočamo. — Obrnite se na naslov: Gebr. HORŽEN, Möbeltransporte, Herderstraße 36, D-4010 Hilden bei Düsseldorf. (Telefon 02 1 03 / 44 5 62). — Informacije dobite pisмено ali po telefonu v slovenščini ali nemščini.

IZŠLA JE KNJIGA

STANE KOS

STALINISTIČNA
REVOLUCIJA
NA SLOVENSKEM
1941—1945

II

Nepriistranski opis druge polovice medvojne doživetja v Sloveniji. Knjiga opisuje čas od septembra 1943 do maja 1945. Obsega 272 strani. Stane 30 mark. Dobi se na naslovu: Mohorjeva družba, Viktringer Ring 26, A-9020 Celovec.

● DRAGI ROJAKI, POTUJETE V EVROPO? Na pragu domovine, v središču stare Gorice, ob lepem drevoredu Corso Italia, vas pričakujemo v PALACE HOTELU, najboljšem hotelu v mestu. Najmodernejši komfort (kopalnica, telefon, radijski sprejemnik, barvna televizija, mini bar, klimatizacija). Zelo ugodne cene: enoposteljna soba 62,50 DM, dvoposteljna 92,40 DM. — Vinko Levstik, PH-PALACE HOTEL, Corso Italia 63, I-34179 Gorizia, tel. 04 81 / 82 1 66, telex 461154 PAL GO I.

● RAČUNALNIKI: Sinclair 48 K DM 245,— Vse vrste Commodore, Schneider, Atari RADIOAPARATI, AVTORADIO Hi-Fi. Razni stroji in orodje. Ekspozitni popust. — Jode Discount Markt, Schwanthalerstr. 1, 8000 München 2, BRD.

● Slovenka ob koncu 40. let, želi spoznati moškega, ki je dober srčen in zveste narače. — Naslov Vam posreduje uprava Naše luči pod pogoji, kot so navedeni v spodnjem črnem pasu na tej strani (štev. 6/91).

● Prodajam stanovanjsko hišo z 10.000 m² zemlje v Polčanah v vrednosti 100.000,— mark. — Informacije po telefonu 062 / 82 56 50.

● Prodajam novo dvostanovanjsko hišo v Rogaški Slatini. — Telefon Nemčija 08 222 / 77 54.

● Tesarstvo Oprešnik izdeluje brunarice za planine in montažne hišice za morje različnih velikosti. Rok dobave 1 mesec. Naročila sprejema Tesarstvo Oprešnik, Kramberg 58, 62233 Zg. Ščavnica, Maribor.

● Ugodno PRODAM 4-sobno stanovanje ali 2 x 2-sobno stanovanje v novi hiši z vrtom, možna obrt ali dozidava. Hiša je v predmestju Kamnika, poleg glavne ceste Kamnik—Vransko. V hiši je 3-fazni tok, možna priklj. na kabelsko TV, tudi telefon. V neposredni bližini je avtobusna postaja, trgovina, vrtec, šola, cerkev. Za hišo je gozd in igrišče, mirno okolje. — Informacije: telefon v službi od 7. do 15. ure: 111-155 ali 127-261 int. 846, Gabrovšek Ivanka.

**Če potujete v München,
Vas pričakuje
HOTEL ERBRINZ
Sonnenstr. 2, 8000 München 2
tel. 089 / 59 45 21.
Družina Zupan**

preberite!

PREVODE DOKUMENTOV, ki jih potrebujete za sklenitev zakona, vam radi poskrbijo slovenski duhovniki. Obrnite se vedno na najbližjega!

ZA CERKVENO POROKO potrebujete krstni list, ki ni star več kot tri mesece: Javite se en mesec pred poroko pri duhovniku, ki vas bo poročil, da lahko uredi oklice in dokumente in se zmeni s krajevnim župnikom za kraj in čas poroke.

NA VSEH URADIH, kjer vas sprašujejo po narodnosti ali državljanstvu, povejte najprej, da ste Slovenci, potem šele, da ste Jugoslovani. Pri izpolnjevanju vseh formularjev napišite pri rojstnem kraju vedno: Slovenija-Jugoslavija.

MALE OGLASE sprejema uredništvo „Naše luči“ do 5. v mesecu pred naslednjo številko. Oglasi smejo obsegati največ 100 besed. Za vsebino oglasov uredništvo ne odgovarja. Cenik malih oglasov: Minimalna cena (do 20 besed) je: 200 avstrijskih šilingov, vsaka nadaljnja beseda pa 5 avstrijskih šilingov (ali pa enaka vrednost v drugi valuti). Oglase je treba vnaprej plačati. Uredništvo posreduje le naslov oglaševalca, na druga vprašanja glede malih oglasov ne odgovarja. Kdor hoče zvedeti za naslov oglaševalca, naj pošlje v pismu v denarju ali v mednarodnih poštah kuponih pristojbino za dvojce pisem za tujino.

za en smehljajček

Mož gre v spalnico, kjer leži bolna žena.

„Ali ti prinesem posodo sem ali jo boš pomila potem, ko boš ozdravela?“

o

V gostilni.

Gost natakarkju: „Ali igra ta orkester tudi po željah?“

„Seveda. Kaj pa želite?“

„Da bi ta čas, ko bom tu, igrali karte.“

o

Zdravnikova asistentka gleda brezskrbno skozi okno.

„Kaj pa počnete ob nedeljah?“ jo vpraša zdravnik.

„Nič.“

„Potem bi vas pa rad opozoril, da danes ni nedelja.“

o

„Z rentgenom so mi pregledali možgane, pa niso ničesar našli.“

„Ali ste pričakovali kaj drugega?“

o

„Koliko ljudi pa hodi gledat tvojo dramo?“

„Zdaj se je obisk podvojil.“

„Kaj si se oženil?“

o

Ruski car Nikolaj II. je povabil angleškega diplomata na kosilo.

Diplomat je po nesreči prevrnil kozarec.

Car se je hotel pošaliti in ga je vprašal: „Ali imate v Angliji tako navado?“

„Ne, tisto ne,“ je odvrnil diplomat. „Se pa to večkrat komu prime, a pri nas tega nihče ne opazi.“

o

Mati se vrne iz trgovine in vpraša Mihca:

„Ali je kdo prišel?“

„Ja.“

„Kdo?“

„Ti.“

„Ne, mislim, če je bil kdo tu?“

„Ja.“

„Kdo?“

„Jaz.“

o

Marko ne more in ne more zaspati. Uho prisloni na steno, če bo kaj slišal. Pri tem ga preseneti oče.

„Pridi, ata, poslušaj tule.“

Oče nastavi uho na steno.

„Jaz ne slišim ničesar.“

„Ata, poskusi še enkrat.“

Oče ponovno nastavi uho na steno.

„Marko, jaz res ničesar ne slišim.“

„Vidiš, ata, in to traja vso noč.“

o

„Videl sem tri dvoživke,“ trdi Jakec, „ki so govorile.“

„Tako? Kaj so pa rekly?“ vpraša nejeverno Blažek.

„Prva je rekla: ‚Jaz sem prva od treh dvoživk, za mano sta še dve.‘ Druga je rekla: ‚Jaz sem druga od treh dvoživk, pred mano je ena in za mano je ena.‘ In tretja je rekla: ‚Jaz sem tretja od treh dvoživk, pred mano sta dve in za mano sta dve.‘“

„Ne, to ne more biti res,“ pravi Blažek.

„Točno. Tretja je lagala.“

o

„Čez nekaj mesecev se poročim, gospa. Ali mislite, da je profesor računstva lahko dober zakonski mož?“

„Ne.“

„Zakaj ne?“

„Ne vem, zakaj naj bi bil ravno profesor računstva izjema.“

o

Nasredin hodža se je dal s svojim oslom vred prepeljati iz Carigrada na nasprotno obalo.

„Koliko sem dolžan?“ je vprašal voznika, ko so pristali.

„Dva groša: enega zase, enega za osla.“

„Tu imaš še dva groša, pa me pelji takoj nazaj. Ne mika me ostati v deželi, kjer so ljudje prav toliko vredni kot osli.“

o

Mož ženi: „Prav, pa imej ti zadnjo besedo. Torej: opraviči se!“

o

O, kako sijajen politični sistem smo imeli prej: zgradili so ga do zadnje fraze!

o

Hudi časi so za nami: do zdaj so prvo violino igrali trobente.

o

„Ali si dobil moje pismo?“

„Tisto, v katerem me prosiš za denar?“

„Ja.“

„Ne.“

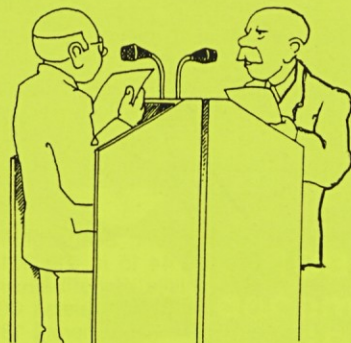
o

Mož, ki je že precej v rož'cah, se priziblje v gostilno.

„Žganje in pivo!“

„Žganja vam ne morem več dati.“

„Zakaj ne? Ali naj pijem pivo na prazen želodec?“

Erscheinungsort: Klagenfurt
Verlagspostamt: A-9020 Klagenfurt
Viktringer Ring 26
P. b. b.

SLOVENSKI DUHOVNIKI PO EVROPI

ANGLIJA

Stanislav Cikanek, 62, Offley Road, London SW9 OLS. (Tel. 071-735-6655).

AVSTRIJA

P. mag. Janez Znidar, minorit, Mariahilferplatz 3, A-8020 Graz.

Ludvik Počivavšek, Kirchenstraße 1, 4053 Haid bei Ansfelden.

(Tel. 0 72 29 / 88 3 56 - 3, samo ob petkih popoldne in ob sobotah).

Anton Štekl, Einsiedlergasse 9—11, 1050 Wien. (Tel. 0222/55 25 75).

Slovenski socialni urad, Einsiedlergasse 9—11, 1050 Wien.

(Tel. 0222/55 25 75).

Janez Žagar, Herrengasse 6, A-6800 Feldkirch, Vorarlberg.

(Tel. 05522 - 23 1 00 ali 05522 - 34 85-0).

Slovenski dušnopastirski urad, Fridtjof-Nansen-Str. 3, 9800 Spittal/Drau.

BELGIJA

Vinko Žakelj, Guill. Lambert laan 36, B-3630 Eisden. (Tel. 0032/11/76 22 01).

Kazimir Gaberc, 10, rue de la Révolution, B-6200 Châtelineau (Belgique).

(Tel. 071 - 39 73 11).

FRANCIJA

Prelat Nace Čretnik, 78 Avenue Gambetta, 75020 Paris. (Tel. (1) 43 61 80 68).

Slovenski dom, 3 Impasse Hoche, 92320 Chatillon. (Tel. (1) 42 53 64 43).

Stanislav Kavalir, Presbytère Ste. Barbe, rue de Lens, 62680 Mericourt.

(Tel. 21 70 91 88).

Anton Dejak, 4 rue Sainte Barbe, 57710 Aumetz. (Tel. 82 91 85 06).

Jože Kamin, 14 rue du 5 Decembre, 57800 Merlebach. (Tel. 87 81 47 82).

François Pavalec, 17 rue de Sospel, 06300 Nice. (Tel. 93 56 66 01).

NEMČIJA

Msgr. dr. Janez Zdešar, Rosenstraße 26, 8011 Heimstetten b. München.

(Tel. 089 - 90 30 050).

Martin Horvat, Kolonnenstraße 38, 1000 Berlin 62, tel. 030 - 788 19 24.

Slovenska katoliška misija, Kolonnenstraße 38, 1000 Berlin 62,

tel. 030 / 784 50 66.

Janez Pucelj, 4200 Oberhausen 11, Oskarstr. 29. (Tel. 0208 - 64 09 76).

Stanko Čeplak, diakon, 4200 Oberhausen 11, Oskarstr. 29. (Tel. 0208 -

64 09 76).

Martin Mlakar, Moltkestraße 119-121, 5000 Köln 1. (Tel. 0221 - 52 37 77).

Vladimir Jereb, 6000 Frankfurt 70, Holbeinstr. 70. (Tel. 069 - 63 65 48).

Bogdan Saksida, 6800 Mannheim 1, A 4, 2. (Tel. 0621 - 28 5 00).

Stanko Gajšek, 8070 Ingolstadt, Feldkirchnerstr. 81. (Tel. 0841 - 59 0 76).

Ciril Turk, 7000 Stuttgart 1, Stafflenbergstr. 64. (Tel. 0711 - 23 28 91).

Janez Demšar, Urbanstraße 21, 7410 Reutlingen 1. (Tel. 07 1 21 - 44 7 89).

Župnijska pisarna Slow. kath. Mission, Krämerstraße 17, 7410 Reutlingen 1.

(Tel. 07 121 - 45 2 58).

Jože Bucik, 8900 Augsburg 22, (Göggingen), Klausenberg 7 c.

(Tel. 0821 - 97 9 13).

Slovenski dušnopastirski urad, 7900 Ulm, Olgastraße 137.

(Tel. 0731 - 27 2 76).

Marijan Bečan, Liebigstr. 10, 8000 München 22. (Tel. 089 - 22 19 41).

NIZOZEMSKA

Vinko Žakelj, Guill. Lambert laan 36, B-3630 Eisden. (Tel. iz Nizozemske:

09 - 32 11 76 22 01).

ŠVEDSKA

Jože Drolc, Parkgatan, 14, 411 38 Göteborg. (Tel. 031 - 11 54 21, v Malmöju:

040 - 23 24 78).

ŠVICA

P. Robert Podgoršek, Seebacherstr. 15, Postfach 521, CH-8052 Zürich.

(Tel. 01 - 301 44 15 in 01 - 301 31 32).

Pisarna Slov. misije, Schaffhauserstr. 466, CH-8052 Zürich.

(Tel. 01 - 301 31 32, Telefax 0041 1 / 303 07 88).

P. Damijan Frlan, Kapuzinerstr. 18, CH-4500 Solothurn. (Tel. 065 - 22 71 33).

KATOLIŠKO SREDIŠČE SLOVENCEV PO SVETU (Janez Rihar), YU-61001

Ljubljana, p. p. 121/III (Tel. 061 / 454 246)